

Jaarverslag 2019

RMA

Rekenkamer Metropool Amsterdam

12 MEI 2020

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Missie van de rekenkamer	3
1.2	Indeling en opzet.....	3
2	Beleidsvisie	4
3	Resultaten	6
3.1	Wat is er afgesproken?	6
3.2	Wat is er gedaan voor Amsterdam en Zaanstad?	7
3.3	Effecten van onderzoek	16
3.4	Overige externe producten	18
3.5	(Nog) niet uitgevoerde of gepubliceerde onderzoeken	23
3.6	Overige activiteiten.....	25
3.7	Wat heeft het gekost?	26
4	Paragrafen	28
4.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	28
4.2	Financiering.....	29
4.3	Overlegorgaan RMA	30
4.4	Bedrijfsvoering.....	30
5	Jaarrekening	35
5.1	Programmarekening.....	35
5.2	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	36
5.3	Overzicht van de baten en lasten naar taakvelden	40
5.4	Balans.....	42
5.5	Toelichting op de balans per 31 december 2019 Activa	42
5.6	Niet uit de balans blijkende verplichtingen	45
5.7	Gebeurtenissen na balansdatum	46
6	Overige gegevens van de jaarrekening	46
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	47

Voorwoord

De gemeenten Amsterdam en Zaanstad hebben sinds 2005 gezamenlijk een rekenkamer-voorziening. Vanaf 1 juni 2010 vindt de samenwerking plaats op basis van een gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling heeft als naam Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA).

Op basis van de wet moet de bestuurder van de gemeenschappelijke regeling zelf de begroting, het jaarverslag en de onderzoeksprogramma's vaststellen. Vaststelling van de begroting vindt plaats nadat deze voor een zienswijze is voorgelegd aan de gemeenteraden. Vanaf 1 juni 2016 is er een nieuw beleidsplan vastgesteld voor een periode van 6 jaar. Het centrale thema is daarbij 'verantwoorden'.

2019 was voor ons een bijzonder jaar. We bestonden namelijk 15 jaar. In dit lustrumjaar hebben wij de burger en het burgerperspectief meer centraal gesteld bij de onderzoeken. In dit jaarverslag hebben we voor alle onderzoeken die we voor Amsterdam en Zaanstad dit jaar hebben uitgevoerd, een korte beschrijving opgenomen. De rapporten en rekenkamerbrieven staan op [onze website](#).

In dit verslag wordt ook verantwoording afgelegd over de overige uitgevoerde activiteiten en de bedrijfsvoering. In het slothoofdstuk staat de financiële verantwoording over 2019.

Voor het goed functioneren van een rekenkamer is inbedding in de lokale politiek belangrijk. Daarom dank aan de raadsleden voor het vertrouwen en aan mijn directe gesprekspartners in de politiek voor hun regelmatige feedback: het Presidium van de gemeente Amsterdam, het Overlegorgaan RMA, de Auditcommissie in Zaanstad en de rekeningencommissie van de gemeente Amsterdam. Tot slot, maar niet in de laatste plaats een woord van dank aan de raadsgriffies voor hun steun bij het goed laten landen van ons werk bij de raden.

Amsterdam, 12 mei 2020

dr. J.A. de Ridder

bestuurder/directeur Rekenkamer Metropool Amsterdam

1 Inleiding

1.1 Missie van de rekenkamer

De Rekenkamer Metropool Amsterdam verricht onderzoek om de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad te helpen bij hun controlerende taak. Het onderzoek richt zich op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk bestuur, het gevoerde beleid en de beleidsuitvoering.

De rapporten van de rekenkamer zijn bedoeld voor de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad. De rapporten zijn openbaar. Door actief de kennis uit te dragen die via het uitgevoerde onderzoek is verkregen, willen we een bijdrage leveren aan goed openbaar bestuur. De publieke functie die we daarmee willen vervullen is in de beleidsvisie (zie hoofdstuk 2) nader uitgewerkt. We willen zelf ook een doelmatige en doeltreffende organisatie zijn, die open en controleerbaar haar werk verricht. Met dit jaarverslag willen wij daaraan bijdragen.

1.2 Indeling en opzet

Bij het opstellen van het jaarverslag zijn de richtlijnen van het *Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV)* in acht genomen. Het jaarverslag begint met een beleidsmatige verantwoording, waarbij ingegaan wordt op de beleidsvisie van 2016-2022 en de onderzoeken die in 2019 zijn uitgevoerd. Daarna volgen de gebruikelijke paragrafen. De financiële verantwoording over 2019 vindt plaats met behulp van de programmarekening en de balans.

2 Beleidsvisie

Voor de periode 2016-2022 hebben we een beleidsvisie ontwikkeld. De beleidsvisie is via onze website in te zien en te downloaden.^a

De taak van de rekenkamer is verankerd in de Gemeentewet. Binnen dit kader kunnen we accenten leggen. De ideeën over onze werkzaamheden leggen we neer in beleidsvisies. Voor de periode 2016-2022 is onze beleidsvisie “Navolgbaar rekenen op de participatiesamenleving” vastgesteld. Hierin spelen we in op de veranderde context bij gemeenten als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein, waarin de gemeenten worden geacht de nieuwe taken uit te voeren volgens het gedachtegoed van de participatiesamenleving.

Een gemeente die haar werk vorm wil geven met partners kan niet alles zelf onder controle hebben. Toch blijft de besteding van publieke middelen vragen om het afleggen van verantwoording. Dit blijkt in de praktijk lastig. Gebrekkige en weinig transparante verantwoording ondergraaft uiteindelijk het draagvlak voor het handelen van de overheid. Voor de beleidsperiode 2016-2022 speelt het begrip “verantwoorden” daarom een belangrijke rol in ons onderzoek. Het gaat daarbij om de vraag of de effecten van de besteding van publieke middelen maatschappelijk zichtbaar zijn.

Bij de jaarlijkse selectie van onderzoeksonderwerpen wegen we mee of deze relevant zijn voor de vijf thema's die wij onderscheiden met betrekking tot verantwoorden:

- *Verantwoorden bij vrijheid*: ook ruime beleidskaders vragen om een inzichtelijke verantwoording van de besteding van belastinggeld;
- *Verantwoorden bij samenwerking*: geld dat samen met andere overheden en particuliere organisaties wordt besteed, moet ook goed worden verantwoord;
- *Verantwoorden bij inzet burgers*: publieke middelen die burgers in het kader van de participatiemaatschappij besteden, moeten passend worden verantwoord;
- *Feitelijk verantwoorden*: het verhaal over wat er gebeurt bij overheidsinterventies is belangrijk; maar naast vertellen blijft ook *tellen* belangrijk: smart-indicatoren zeggen niet alles, maar bieden wel houvast bij het verhaal;
- *Voor de burger verantwoorden*: de verantwoordingen van de overheid moeten ook inzichtelijk zijn voor de geïnteresseerde burger.

Daarnaast zijn er een aantal algemene criteria voor de keuze van uit te voeren rekenkameronderzoek zoals het maatschappelijk en financieel belang van een onderwerp, de risico's die op een specifiek beleidsterrein worden gelopen en een evenwichtige spreiding over de verschillende beleidsterreinen.

^a Ook al onze bestuurlijke en onderzoeksrapporten kunnen worden gedownload op onze website: www.rekenkamer.amsterdam.nl.

We voeren verschillende soorten onderzoek uit. Naast regulier onderzoek (waarin diepgaand een bepaald onderdeel van het gevoerde beleid wordt onderzocht) onderscheiden we:

- opvolgingsonderzoek dat enige tijd na publicatie wordt uitgevoerd om na te gaan of en hoe er invulling is gegeven aan onze aanbevelingen^b;
- uitbrengen van gevraagd of ongevraagd advies aan gemeenteraden, indien we daartoe aanleiding zien;
- verzorgen van thematische publicaties of bijeenkomsten, waarbij aandacht wordt besteed aan de rode draad in projecten en geprobeerd wordt algemene lessen te trekken uit uitgevoerd onderzoek.

De wijze waarop we onderzoeken uitvoeren en communiceren met de buitenwereld zijn uitgewerkt in een intern webbased *Handboek RMA*.

^b Voor Amsterdam streven we naar een andere manier van werken om de voortgang in de opvolging van onze aanbevelingen na te gaan. Hierover zijn we in overleg met het college en de gemeenteraad. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.5.1. Afhankelijk van de ervaringen willen we deze manier van werken ook in Zaanstad gaan toepassen.

3 Resultaten

3.1 Wat is er afgesproken?

Jaarlijks stellen we onderzoeksprogramma's vast voor Amsterdam en Zaanstad. Hierin staan de nieuwe onderzoeken die zijn geprogrammeerd. Ook worden de onderzoeken vermeld uit vorige onderzoeksprogramma's die nog afgerond moeten worden.

Tabel 3.1 - Overzicht van projecten opgenomen in de onderzoeksprogramma's 2019

Onderzoeksprogramma	Projecten
<i>Amsterdam 2019</i>	<i>Mogelijke nieuwe onderzoeken</i> • Leges bij vergunningverlening (*) • Toegankelijkheid van de stad voor mensen met een beperking (*) • Meldingen openbare ruimte • Subsidieregeling Verenigingsaccommodaties buitensport (*) • Raadsinstrumenten en kaderstelling • Bestuurlijk stelsel en democratisering: een nulmeting • Fietsen door de stad • Wta-beoordelingsonderzoek ACAM • Bruikbaarheid van kengetallen • Publieksonderzoek: Diversiteit in de stad (De gemengde stad)
	<i>Opvolgingsonderzoeken</i> • Renovatie Oostlijn Beheer in combinatie met Meerjaren Vervangingsprogramma Metro (MVP) • Beheer en onderhoud bruggen
	<i>Afronding eerder toegezegde en al gestarte onderzoeken^c</i> • Zicht op schaarse vergunning (*) • Duurzame warmtevoorziening met behulp van warmtenetten (*) • Grip op vakantieverhuur (*) • Wet Maatschappelijke Ondersteuning (*) • Opvolgingsonderzoek: Lastige zaken? Afhandeling van horecaklachten (*)

^c De onderzoeken die eind 2018 nagenoeg waren afgerond en begin 2019 zijn gepubliceerd zijn niet in het onderzoeksprogramma 2019 opgenomen. Dit betreffen de onderzoeken *Effectiviteit investeringen onderwijs* (publicatie 9 januari 2019), *Zicht op schaarse vergunningstelsels* (publicatie 17 januari 2019) en *Publieksonderzoek: handhaving en overlast* (publicatie 5 februari 2019).

Onderzoeksprogramma	Projecten
<i>Zaanstad 2019</i>	<i>Onderzoeken</i> • Jeugdzorg
	<i>Overige activiteiten</i> • Oprichten burgerpanel • Quickscans warmtetransitie of samenstelling woningaanbod (*)
	<i>Afronding lopende zaken</i> • Verkenning: Transformatiefonds (*)

(*) Deze onderzoeken hebben in 2019 geleid tot rapportages die zijn aangeboden aan de gemeenteraad van Amsterdam of Zaanstad. Het rapport Woonbeleid in Zaanstad is op 13 februari 2020 gepubliceerd.

Naast de genoemde projecten in tabel 3.1 werd in 2019 capaciteit gereserveerd voor de volgende activiteiten:

- adviezen op basis van eerder uitgevoerd onderzoek;
- ad hoc onderzoek op verzoek van een gemeenteraad;
- ontwikkelen van onderzoeksprogramma's 2020 voor Amsterdam en Zaanstad.

In de paragraaf 3.2 hebben we over de verschillende uitgebrachte rapporten en producten korte beschrijvingen opgenomen. Paragraaf 3.3 geeft een beeld van de doorwerking van de onderzoeken die voor bestuurlijk wederhoor zijn voorgelegd.

In de paragraaf 3.4 wordt een toelichting gegeven op de overige externe producten die we voor Amsterdam en Zaanstad hebben uitgemaakt.

In de paragraaf 3.5 zijn de overige voorgenomen onderzoeken, die (nog) niet tot een publicatie hebben geleid, toegelicht.

3.2 Wat is er gedaan voor Amsterdam en Zaanstad?

In deze paragraaf zijn de onderzoeken beschreven die zijn aangeboden voor behandeling door de gemeenteraad. In paragraaf 3.3 is - via scores - inzicht gegeven in de bestuurlijke behandeling door de raadscommissies en de gemeenteraden.

3.2.1 Amsterdam

In deze paragraaf beschrijven we onderzoeken voor Amsterdam waaraan wij in 2019 hebben gewerkt en waarvan de publicatie in 2019 heeft plaatsgevonden.

Verduurzaming van de warmtevoorziening met warmtenetten

Gepubliceerd op: 7 maart 2019

De gemeente Amsterdam heeft zicht tot doel gesteld om vanaf 2040 een aardgasloze stad te zijn. Om deze doelstelling te bereiken is er een energietransitie nodig, zeker op het gebied van de warmtevoorziening in de stad. Maar de transitie naar alternatieve warmtesystemen is complex, omdat het onzeker is hoe de toekomstige technieken en energiemarkten eruit zullen zien.

Bij de zoektocht naar alternatieven voor aardgas moet de gemeente haar weg vinden te midden van onderling afhankelijke factoren, zoals de schaal van de voorgestelde oplossing (collectief versus individueel), het type bouw (bestaande bouw versus nieuwbouw), de temperatuurkeuze (hoog versus laag) en een bijbehorende mate van overheidsinmenging. De gemeente is daarnaast beperkt in haar wettelijke bevoegdheden en daardoor afhankelijk van de Provincie en het Rijk.

Tot 2016 stuurde de gemeente aan op meer aansluitingen op grootschalige (hoge-temperatuur) warmtenetten en besteedde weinig aandacht aan alternatieven, zoals lage-temperatuurnetten, all-electric en kleinschaligere oplossingen. Er zijn daardoor warmtenetten aangelegd (zie ook ons onderzoek naar Westpoort Warmte uit 2019) zonder een goede afweging van die keuze ten opzichte van andere opties. Lange tijd was daardoor de warmtetransitie vooral gericht op de nieuwbouw, wat een relatief eenvoudig onderdeel is van de immense opgave waar Amsterdam voor staat. In 2016 werd de strategie *Naar een stad zonder aardgas* vastgesteld. Vanaf dat moment staart de gemeente zich niet langer blind op het warmtenet als enige oplossing. Amsterdam neemt nu naast nieuwbouw ook de bestaande bouw mee.

Ondanks de doorgevoerde verbeteringen ontbreken er nog essentiële beleidsonderdelen. De rekenkamer heeft in totaal acht aanbevelingen geformuleerd. Deze zijn gericht op het verbeteren van het beleid waarbij heldere en duidelijke keuzes (samen met de gemeenteraad) worden gemaakt en op het borgen van de benodigde bestuurlijke kennis en aandacht voor het complexe onderwerp. Het college van B&W onderschreef de

geconstateerde problemen en wil via een al geformuleerd 'bestuursopdracht warmte' opvolging geven aan de aanbevelingen. In het nawoord adviseerde de rekenkamer de gemeenteraad erop toe te zien dat bestuursopdracht snel en voortvarend wordt uitgevoerd.

Toegankelijkheid van stemlocaties

Gepubliceerd op: 27 juni 2019

Vanaf 1 januari 2019 moeten alle stemlocaties toegankelijk zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking. Volgens het college was op 20 maart 2019 bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten 74% van de stemlocaties volledig toegankelijk, en nog eens 21% toegankelijk met hulp. Uit ons onderzoek blijkt dat dit in de praktijk tegenvalt.

Slechts zeven van de 80 door ons bezochte stemlocaties voldeed aan alle eisen van toegankelijkheid. In 73 van de 80 locaties was er iets aan de hand. Ook 60% van de voorzitters van de stembureaus meldden bijzonderheden over de toegankelijkheid. Stemlocaties zijn over het algemeen redelijk te bereiken en te betreden, maar we constateerden ook problemen; zelfs bij locaties die volgens de gemeente volledig toegankelijk zijn.

De door het college aangebrachte tijdelijke voorzieningen bij stemlocaties blijken in de praktijk de toegankelijkheid nogal eens negatief te beïnvloeden, omdat ze slecht zijn uitgevoerd. Het is de vraag of de door het college gebruikte indeling van stemlocaties (A, B, en C) in de praktijk goed te hanteren is. Lang niet alle stemlocaties die volgens het college volledig toegankelijk zijn (A-locaties), zijn dat ook in de praktijk. Maar het omgekeerde komt ook voor: minder of zelfs niet-toegankelijke locaties die in de praktijk wel toegankelijk zijn.

De door het college verstrekte informatie over de toegankelijkheid van de stemlocaties was op tijd beschikbaar en volledig, maar niet altijd gemakkelijk te vinden. Op de stempas stond slechts beperkte informatie en digitale links op webpagina's waren niet altijd duidelijk. Kiezers met een visuele beperking moeten nog de nodige hobbels nemen om aan informatie te komen. Het college is niet duidelijk genoeg over wat de begrippen 'toegankelijk' of 'toegankelijk met hulp' in de praktijk voor de kiezer betekenen.

Opvolgingsonderzoek Lastige zaken? Afhandeling van horecaklachten in Amsterdam

Gepubliceerd op: 27 juni 2019

In 2014 voerde de rekenkamer onderzoek uit naar de afhandeling van horecaklachten in Amsterdam. We concludeerden toen dat de kwaliteit van de registratie en afhandeling van horecaklachten nog onvoldoende was voor een lerende organisatie. De gemeente had niet duidelijk gedefinieerd welke doelen zij nastreefde bij het afhandelen van horecaklachten.

Ook was het moeilijk om de efficiency van de processen te beoordelen omdat de benodigde informatie ontbrak of niet betrouwbaar genoeg was. Daarnaast constateerden we dat er onvoldoende onderscheid gemaakt werd in de verschillende soorten horecaklachten.

In het rekenkamerrapport 2014 deed de rekenkamer deed vier aanbevelingen ter verbetering van de registratie en afhandeling van horecaklachten. Uit ons opvolgingsonderzoek bleek dat het college van B&W slechts één van de vier aanbevelingen volledig had opgevolgd. Wij constateerden dat de gemeente inspanningen heeft verricht om de beoogde veranderingen door te voeren, maar er was - zeker gezien de tussenliggende periode van vijf jaar - onvoldoende resultaat geboekt. Dit leidde ertoe dat we na uitvoering van dit opvolgingsonderzoek opnieuw vier aanbevelingen deden ter verbetering van de klachtafhandeling bij horecazaken en een nieuwe aanbeveling deden die ook op andere delen van de organisatie van toepassing is.

Leges bij vergunningaanvragen

Gepubliceerd op: 4 september 2019

Amsterdammers betalen de gemeente een vergoeding (leges) wanneer zij een vergunning aanvragen. De kostendekkendheid van de leges moet echter onder de 100% blijven. De gemeente moet daarnaast transparant zijn over de keuzes ten aanzien van de tariefstelling en kostendekkendheid van de leges.

De gemeente voldoet aan de norm dat de leges lager zijn dan de daaraan verbonden kosten. De informatie die daarover aan de raad wordt verstrekt moet worden verbeterd. Het onderzoek bevat daarom aanbevelingen die er op gericht zijn om de raad beter te positioneren in de kaderstellende en controlerende taak. Verder werd geconcludeerd dat de voorgenomen kostenbesparende maatregelen niet worden gerealiseerd. Het college heeft de acht aanbevelingen overgenomen. Via een motie heeft de raad het college verzocht om een SMART-stappenplan op te stellen voor de opvolging van de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Op 17 december 2019 heeft de wethouder een brief aan de raad gestuurd met een stappenplan voor de implementatie van de aanbevelingen uiterlijk eind 2020. Enkele deeladviezen zijn inmiddels al uitgevoerd. Zo is de invoercontrole op het kostprijsmodel verbeterd en is de ambulante handel in de legesverordening 2020 ondergebracht onder de categorie Europese Dienstenrichtlijn (EDR). In de begroting 2020 is de wijze van toerekenen van overhead in de legesparagraaf beter toegelicht en is het overzicht van de EDR aangepast.

Subsidieregeling verenigingsaccommodaties buitensport

Gepubliceerd op: 5 september 2019

Al sinds de jaren '60 ondersteunt de gemeente buitensportverenigingen bij hun investeringen in kleed- en clubgebouwen, hellingbanen, kunstgrasvelden en energiezuinige lichtinstallaties. De ondersteuning bestaat uit het subsidiëren van 1/3-deel van de investeringskosten met een maximum van € 275.000. De subsidieregeling wordt hierom ook wel de '1/3-regeling' genoemd.

2/3-deel moet de vereniging zelf financieren, waarvan de helft kan worden geleend met een garantiestelling van de gemeente. Het doel van deze subsidieregeling is om de kwaliteit van de accommodaties van buiten- en watersportverenigingen te verhogen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat onderzocht zal worden hoe de subsidieregeling verbeterd kan worden. Onze conclusies was dat mede doordat de sportverenigingen tenminste 2/3 deel zelf moeten betalen er een waarborg is dat de subsidiemiddelen doelmatig en doeltreffend worden besteed.

Via een enquête onder sportbestuurders hebben we vastgesteld dat de subsidieregeling goed is ingeburgerd in de Amsterdamse sportwereld. De subsidieaanvragers zijn over het algemeen tevreden over de subsidieregeling. Het subsidieproces ervaren zij wel als onoverzichtelijk omdat er zoveel verschillende partijen betrokken zijn bij de

subsidieverlening en de subsidievaststelling. Bovendien kostten het opleveren van de vereiste documenten veel tijd en energie. We hebben zes aanbevelingen gedaan om het subsidieproces te verbeteren. Een zevende aanbeveling had betrekking op het laten meedenken van de raad over de kaders van de nieuwe subsidieregeling. Het college heeft aangegeven de aanbevelingen over te nemen en mee te nemen bij de nieuwe subsidieregeling.

Toegang tot ambulante ondersteuning en dagbesteding

Gepubliceerd op: 13 november 2019

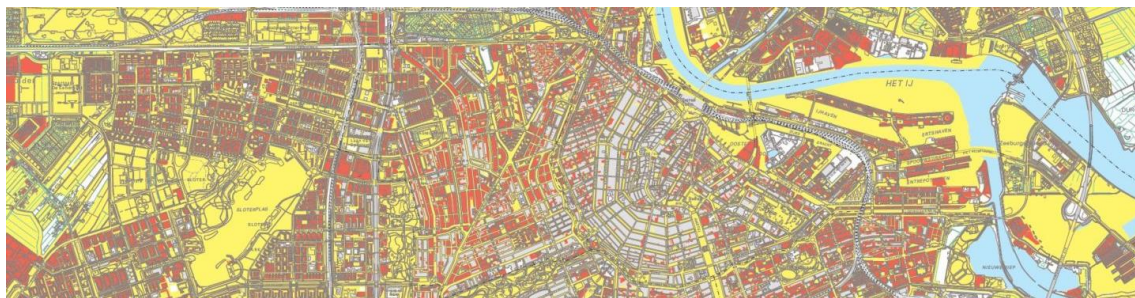
Het gemeentebestuur heeft onvoldoende zicht op hoe de toegang tot de ambulante ondersteuning en dagbesteding verloopt. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat veel informatie ontbreekt. Niet duidelijk is of de doelgroep weet waar ze moeten zijn om ambulante zorg en dagbesteding aan te vragen. Het is niet precies bekend hoe professionals bepalen wie in aanmerking komt en ook niet of die afweging leidt tot passende hulp bij de vraag. Bovendien blijven Amsterdammers die geen maatwerkvoorziening krijgen - maar daar wel om hebben gevraagd - volledig buiten beeld.

De gemeente heeft er wel voor gezorgd dat de toegang eenduidig is. Ook is de toegang laagdrempelig; er zijn veel voordeuren waar de burgers met hun hulpvraag terecht kunnen. Het gebrek aan zicht op de toegang is het gevolg van bewuste keuzes. Het gemeentebestuur heeft veel verantwoordelijkheid neergelegd bij de aanbieders. Zij hebben wel uitgangspunten meegekregen, maar heldere doelen over wie er moet worden bereikt en wat zij moeten krijgen, zijn er niet. Bovendien zijn er veel aanbieders gecontracteerd, wat het lastig maakt om goed te sturen. Ook het niet afgeven van negatieve beschikkingen - bij zorg in natura - is een bewuste keuze. Dat is in strijd met de wet en doet de rechtsbescherming van de burger tekort.

De rekenkamer vraagt zich af of dit verstandige keuzes zijn. Los daarvan signaleert ze andere knelpunten. Zo gaat het college ervan uit dat Amsterdammers zelfredzaam zijn en geeft het tegenstrijdige prikkels aan aanbieders. Het college maakt het de mensen die om ondersteuning vragen niet altijd gemakkelijk door het grote aantal stappen in het toegangsproces en ook door de jaarlijkse herindicaties. Het stuurt wel regelmatig informatie naar de gemeenteraad, maar die kan daar weinig mee.

Rekenkamerbrief Canonherziening einde tijdvak en Verlengde afkoop erfpacht

Gepubliceerd op: 20 november 2019

Het huis van veel Amsterdammers staat op grond van de gemeente. Ze betalen de gemeente daarom een vergoeding voor het gebruik (erfpacht). In 2012 en 2013 deed de rekenkamer onderzoek naar Canonherziening einde tijdvak (2012) en Verlengde afkoop erfpacht (2013).

Bij onze vorige onderzoeken concludeerden dat het systeem van gemeentelijke aanbiedingen bij canonherziening einde tijdvak beperkt doeltreffend en doelmatig was. In alle gevallen weken de waardebeoordelingen van de deskundigen af van die van de gemeentelijke aanbiedingen. Meestal in het voordeel van de erfpachter. De aanbevelingen waren erop gericht om de gemeentelijke aanbidding voorspelbaar, begrijpelijk en controleerbaar te maken. In december 2019 zijn deze aanbevelingen nog steeds relevant, ondanks dat de gemeente het nieuwe eeuwigdurende erfpachtstelsel en een nieuwe wijze van grondwaardebepaling heeft vastgesteld. Wij hebben twee aanbevelingen geformuleerd. De eerste aanbeveling was gericht op het begrijpelijk en controleerbaar maken van de waardebeoordeling voor de erfpachter. De tweede aanbeveling betrof het voor erfpachters op een begrijpelijke manier duidelijk maken van de keuzemogelijkheden die zij hebben. Het college heeft deze aanbevelingen overgenomen.

Handhaving vakantieverhuur

Gepubliceerd op: 20 november 2019

De afgelopen jaren heeft de toeristische verhuur van particuliere woningen een enorme vlucht genomen. Waar in 2015 ongeveer 8.000 woningen via Airbnb (het grootste platform voor verhuur van particuliere woningen) werden aangeboden, waren dit er in 2018 zo'n 21.000. Hoewel de opkomst van deze vorm van toeristische verhuur eerst als een positief gevolg van de deeleconomie werd gezien, is er nu steeds meer aandacht voor de nadelen ervan. Het gaat hierbij vaak om overlast en de effecten op de Amsterdamse woningmarkt. Tegelijkertijd is ook de

handhaving toegenomen en ontwikkelt de gemeente nieuwe manieren om grip te krijgen op dit fenomeen.

In dit onderzoek hebben we de doeltreffendheid en doelmatigheid van de handhaving van de gemeentelijke regels onderzocht. Over de uitkomsten van het onderzoek hebben wij eind november 2019 gerapporteerd. Eerder hebben wij al een tussenpublicatie uitgebracht. Deze tussenpublicatie betrof een kaart met informatie over meldingen en geconstateerde overtredingen van de regels voor vakantieverhuur.

In ons afsluitende rapport constateren we dat de stormachtige ontwikkeling van vakantieverhuur in Amsterdam de gemeente heeft aangezet tot actie. De uitvoering van de handhaving van de regels voor vakantieverhuur verloopt redelijk goed, maar een meer doeltreffende en doelmatige aanpak is noodzakelijk. De uitvoering en prioriteiten van het handhavingsproces kunnen scherper. Meer aandacht is nodig voor overlast in het trappartaal en bij andere burens. Verder is er te weinig zicht op factoren die bijdragen aan het naleven van de regels en inzicht in de eigen processen. Wij hebben hiervoor acht aanbevelingen gedaan die door de gemeenteraad bij de besluitvorming zijn overgenomen.

3.2.2 Zaanstad

Voor Zaanstad zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd.

Transformatiefonds

Gepubliceerd op: 28 februari 2019 (rapport)
en 8 mei 2019 (aanvullende brief)

Sinds 2017 zijn gemeenten verplicht alle investeringen op de balans te activeren. Omdat Zaanstad voorheen het beleid had om investeringen met een maatschappelijk nut niet te activeren, maar als last in de begroting te nemen, ontstaat begrotingsruimte. Deze begrotingsruimte is gebruikt om het Transformatiefonds te voeden. Met het Transformatiefonds wil Zaanstad woningbouw stimuleren. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat de bestedingen uit het Transformatiefonds uiteindelijk ook moeten leiden tot hogere inkomsten voor Zaanstad in de toekomst.

Met het instellen van het Transformatiefonds wil Zaanstad op een financieel verantwoorde manier omgaan met de begrotingsruimte van € 80 miljoen die in de periode 2017 – 2027

ontstaat door deze administratieve wijziging. Door de begrotingsruimte niet zonder meer in te zetten, heeft Zaanstad een belangrijke stap gezet om te voorkomen dat de financiële positie wordt uitgehold. De manier waarop dit idee is uitgewerkt biedt echter niet het gewenste houvast.

Het valt niet uit te sluiten dat de Zaanse financiële positie zich door de inzet van het Transformatiefonds toch negatief ontwikkelt. Deels komt dit door onzekerheden die horen bij het ramen van ontwikkelingen in de (verre) toekomst. Deels wordt dit veroorzaakt door vermijdbare onduidelijkheden in de uitwerking van het Transformatiefonds. Wij hebben daarom vijf aanbevelingen gedaan. Deze zijn gericht op het wegnemen van de onduidelijkheden in de uitwerking van het Transformatiefonds en het uitsluiten van ondoelmatige inzet van het fonds.

Op 8 mei 2019 hebben wij de gemeenteraad in een aanvullende brief gewezen op het belang van het door de raad vast te stellen kader en de mogelijkheid om meer transparantie te realiseren. De gemeenteraad heeft bij de behandeling van het rapport in december 2019 besloten 4 aanbevelingen over te nemen.

Woonbeleid in Zaanstad

Gepubliceerd op: 13 februari 2020

Uit ons onderzoek naar het woonbeleid van Zaanstad blijkt dat de probleemanalyses die de gemeente heeft gemaakt grondig en actueel zijn. Wel ontbreekt soms overzicht over het hele probleemveld door het grote aantal afzonderlijke analyses. Het ontbreken van een geïntegreerd overzicht maakt het voor een geïnteresseerde buitenstaander, maar ook voor de raad lastig om het volledige terrein van het woonbeleid te volgen en problemen in samenhang te beoordelen.

We vinden dat de gemeente de doelen, prestaties en indicatoren beter zou moeten uitwerken. Ze sluiten niet altijd aan op de geconstateerde problemen en zijn ook niet altijd helder en concreet geformuleerd. De gewenste prestaties geven onvoldoende houvast om de voortgang van de beoogde doelen te beoordelen en de relevantie van de indicatoren is daardoor niet duidelijk.

Wel neemt de gemeente behoorlijk wat maatregelen om haar doelen te bereiken. Zaanstad zet ongeveer de helft van de 72 door ons onderscheiden maatregelen in. Nog eens bijna 20% van de maatregelen worden gedeeltelijk ingezet. Op een aantal punten zijn nog

aanvullende maatregelen voorstelbaar. Wat opvalt is dat er maar weinig maatregelen gericht zijn op het particuliere deel van de woningvoorraad.

De tekst en de cijfers over woonbeleid in de begroting zijn voor een deel van de Zaankanters niet altijd herkenbaar. Er is veel te winnen door specifieker te zijn over de relatie tussen problemen en indicatoren en over wat er van de gemeente verwacht kan worden.

3.3 Effecten van onderzoek

Alle rekenkamerrapporten monden uit in aanbevelingen. De bedoeling is dat onderzoek bijdraagt aan een verbetering van het openbaar bestuur, direct doordat aanbevelingen worden overgenomen en geïmplementeerd en indirect doordat de rapporten bijdragen aan het publieke debat. Die beoogde effecten worden in rekenkamertermen doorwerking genoemd. Tabel 3.2 geeft een beeld van die doorwerking.

Tabel 3.2 - Doorwerking van de in paragraaf 3.2 vermelde rapporten en rekenkamerbrieven

Amsterdam	Doorwerking (*)				
	A	B	C	D	extra
Verduurzaming warmtevoorziening met warmtenetten	++	++	++	++	
Toegankelijkheid stembureaus	-	-	+	++	1)
Opvolgingsonderzoek Lastige zaken? Afhandeling van horecaklachten in Amsterdam	+/-	-	-	-	
Leges bij vergunningverlening	+	++	++	+/-	2)
Subsidieregeling Verenigingsaccommodaties buitensport	++	-	+	-	
Ambulante ondersteuning en dagbesteding	++	+/-	+	-	3)
Rekenkamerbrief erfpachtherziening 2019	++	++	++	++	4)
Handhaving vakantieverhuur	++	+	+	++	5)
Zaansstad					
Transformatiefonds	++	+	+	++	6)
Woonbeleid in Zaanstad	++	nnb	nnb	nnb	

(*) Legenda

- A. Behandeling raadscommissie(s) (in Zaanstad behandeling in Zaanstad Beraad)
- B. Behandeling gemeenteraad
- C. (Expliciete) raadssteun voor aanbevelingen/aandachtspunten
- D. Externe publiciteit

++ = uitgebreid; + = normaal; +/- = beperkt; - = niet; n.v.t. = niet van toepassing
nnb = ten tijde van het opstellen van het jaarverslag nog niet bekend.

- 1) Brief burgemeester 16 september 2019. In deze brief geeft de burgemeester aan dat ruim voor de volgende verkiezingen (gepland op 21 maart 2021) de raad zal worden geïnformeerd over de wijze waarop opvolging zal worden gegeven aan de aanbevelingen van de rekenkamer.
- 2) De raad heeft unaniem een motie ondertekend en aangenomen waarin het college wordt opgeroepen om een SMART-stappenplan op te stellen voor de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer.
- 3) In de Raadsvoordracht Buurtteams Amsterdam (collegebesluit 28 januari 2020) voor de vergadering van 11 en 12 maart 2020 geeft het college aan hoe het invulling wil geven aan de aanbeveling om de raad inzicht te geven in de kwaliteit van het toegangsproces.
- 4) Op 18 december 2019 zijn tijdens de behandeling van het opvolgingsonderzoek in de gemeenteraad twee moties unaniem aangenomen. Eén daarvan had expliciet betrekking op het overnemen van de aanbeveling om de erfpachtberekeningen inzichtelijk te maken.
- 5) Op 11 februari 2020 hebben we deelgenomen aan een technische sessie voor raadsleden over dit onderwerp.
- 6) Op 11 april 2019 is tijdens een technische sessie in het Zaanstad beraad het rapport uitgebreid toegelicht.

Er is sprake van doorwerking wanneer de aanbevelingen worden opgevolgd en uiteindelijk resulteren in nieuw dan wel aangepast beleid.^d Het kan overigens soms wel even duren voordat de aanbevelingen worden geïmplementeerd. Tot en met 2019 voerden

^d In het kader van de dualisering van het gemeentebestuur heeft ook het ministerie van BZK de effecten van rekenkamer(-commissie)s onderzocht. Uit deze evaluatie bleek dat de raden, de colleges en de ambtelijke organisaties bij de beleidsontwikkeling rekening houden met wat er in zijn algemeenheid geleerd kan worden van rekenkamerrapporten en dat er meer oog is voor de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid (Bron: Eindrapport Evaluatie van de provinciale en gemeentelijke rekenkamers van 11 mei 2011).

we daarom periodiek opvolgingsonderzoeken uit om vast te stellen of toezeggingen van het college om de aanbevelingen op te volgen, ook zijn nagekomen.

Eind 2019 hebben we het college gevraagd om de opvolging van de toezeggingen voortaan zelf te monitoren. We zullen daarna de betreffende rapportages van het college steekproefsgewijs controleren en zo nodig zelf nog nader onderzoek uitvoeren.

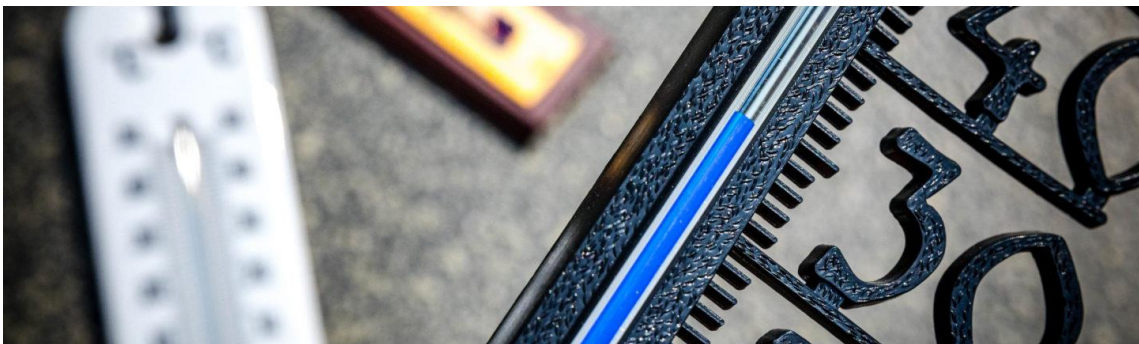
3.4 Overige externe producten

Naast de rapporten die zijn voorzien van een reactie van het college (zie paragrafen 3.2) hebben we nog meer producten gepubliceerd. Deze producten hangen samen met reeds uitgevoerd onderzoek of nog uit te voeren onderzoek. Veelal zijn de producten ook ter informatie aangeboden aan de gemeenteraden en de betrokken raadscommissie in Amsterdam en het Zaanstad Beraad in Zaanstad.

3.4.1 Amsterdam

Deelonderzoeken van Bruikbaarheid van indicatoren

Gepubliceerd op: 20 juni 2019, 19 september 2019, 10 oktober 2019,
28 november 2019 en 19 december 2019

In Nederland zijn gemeenten verplicht om met indicatoren te laten zien hoe zij het gemeentelijke beleid gaan uitvoeren. De gemeente Amsterdam doet dit in een doelenboom die opgenomen is in de begroting. In deze doelenboom beschrijft de gemeente alle doelen, activiteiten en indicatoren voor behaalde resultaten per programmaonderdeel. In dit lopende onderzoek gaan we na of de indicatoren uit de doelenboom een helder, relevant en bruikbaar inzicht opleveren van de activiteiten en bereikte doelen van de gemeente Amsterdam.

Dit onderzoek voeren we uit in zes delen. De eerste vijf delen zijn in 2019 uitgevoerd en bestonden uit diepgaande beoordelingen van de volgende vijf indicatoren:.

- hulp aan statushouders;
- verwijderen van drijf- en grofvuil;
- plusnet voetganger;
- internationale bedrijven, en
- uitkeringsschuld.

Voor elk van deze vijf deelindicatoren is een aparte publicatie gemaakt die ter kennisname aan de gemeenteraad is verstrekt. Het zesde deel van dit onderzoek is de afsluiting van deze reeks onderzoeken. Daarvoor bekijken wij meer globaal hoe het gebruik van indicatoren in de Begroting 2020 van de gemeente Amsterdam is. In april 2020 zullen wij over de uitkomst van het gehele onderzoek aan de gemeenteraad rapporteren. Het college zal - daaraan voorafgaande - in de gelegenheid worden gesteld op de conclusies en aanbevelingen te reageren.

Rekenkamerbrief over Zicht op schaarse vergunningstelsels

Gepubliceerd op: 10 april 2019

Op 17 januari 2019 hebben we aan de commissie Mobiliteit, Luchtkwaliteit en Duurzaamheid (MLD) het rapport Zicht op schaarse vergunningstelsels aangeboden. Hierin zijn 24 keuzes op een rijgezet die bij een schaarse vergunningstelsel gemaakt zouden moeten worden.

Voor 18 april 2019 stond de bespreking van de beleidsnota Deelmobiliteit op de agenda van de raadscommissie MLD. Daarin is opgenomen dat de gemeente een beperkt aantal vergunning voor elektrische deelfietsen wil gaan verlenen. Daarnaast wilde de gemeente ook een beperkt aantal kleinschalige experimenten mogelijk maken. In onze brief hebben wij de commissie in overweging gegeven om bij de behandeling van de beleidsnota aandacht te besteden aan de 24 keuzes uit ons rapport en afspraken te maken over welke keuzes de raad zelf maakt en wat de raad aan het college wil overlaten.

Verkenning Aanbod dagbesteding voor mensen met dementie

Gepubliceerd op: 28 mei 2019

In het kader van het onderzoek *Ambulante ondersteuning en dagbesteding: toegang* wilden we een tweede onderzoek starten naar het aanbod van dagbesteding, in het bijzonder voor mensen met dementie. In de eerste vier maanden van 2019 hebben we een verkenning op dit onderwerp uitgevoerd. Deze leverde de volgende inzichten op:

Omdat het huidige Wmo-beleid niet is gericht op doelgroepen, is er geen beleid vastgesteld voor ouderen of mensen met dementie. Daarnaast heeft het college geen cijfers over mensen met dementie, bestaat er geen inzicht in hun behoeften en ook niet in de specifieke vormen van dagbesteding die aan deze groep geboden wordt. Het college heeft niet in

beeld welke resultaten er worden behaald voor deze groeiende groep kwetsbare Amsterdammers. We zien wel beweging, die ook spoort met het coalitieakkoord *Een nieuwe lente en een nieuw geluid*. Hierin kondigde het college aan bijzondere aandacht te zullen besteden aan het welzijn en goede zorg voor ouderen met dementie.

Door het gebrek aan beschikbare informatie en het in ontwikkeling zijnde beleid concludeerden we dat het niet verstandig zou zijn om onderzoek te gaan uitvoeren naar het aanbod van dagbesteding voor mensen met dementie. Op 28 mei 2019 hebben we onze bevindingen van de verkenning aan de gemeenteraad gerapporteerd. Daarbij hebben we de raad geadviseerd om nadrukkelijk de vinger aan de pols te houden in hoe de resultaten van het beleid voor mensen met dementie door het college gaan worden gemonitord.

Brief over Afval Energiebedrijf Amsterdam (AEB)

Gepubliceerd op: 3 september 2019

In 2015 hebben wij op verzoek van de gemeenteraad een onderzoek uitgevoerd naar de verzelfstandiging van het AEB. Voor 2019 was hiervoor een opvolgingsonderzoek geprogrammeerd. Vlak voor het zomerreces werd de gemeente echter onaangenaam verrast door grote problemen bij AEB. Dit was aanleiding voor het college diverse onderzoeken te laten uitvoeren.

Vanwege deze situatie en de onzekerheid over de te varen koers heeft de rekenkamer doen besluiten het opvolgingsonderzoek niet uit te voeren. De onderzoeken van het college concentreerden zich op een reconstructie van de oorzaken voor de onveilige situatie en de technische en organisatorische incidenten. Wij hebben in onze brief gepleit om ook een verder liggende oorzaak als het governance-vraagstuk in het onderzoeken te betrekken. Uit onze onderzoeken zijn namelijk signalen naar voren gekomen die wijzen op een fundamenteel probleem in de sturing, risicobeheersing en toezicht op de deelneming AEB.

Filmpje 'Hoe gemengd is Amsterdam?'

Gepubliceerd op: 19 december 2019

Het burgerpanel van de rekenkamer Amsterdam heeft voor 2019 gekozen voor een onderzoek naar de diversiteit in de stad. In dit onderzoek, dat in 2020 zal worden gepubliceerd, onderzoeken wij hoe gemengd de gemeente en haar inwoners willen zijn, hoe gemengd Amsterdam momenteel is en hoe de ontwikkelingen in de stad hierbij passen.

Als onderdeel van ons onderzoek hebben wij eind 2019 in vier verschillende Amsterdamse buurten groepsgesprekken gevoerd met bewoners. Na afloop van deze groepsgesprekken hebben wij aan enkele bewoners gevraagd hoe zij gemengdheid in hun buurt ervaren. Hiervan hebben wij een video gemaakt. De video is op 19 december 2019 op ons burgerpanelbijeenkomst getoond en daarna op onze website is geplaatst.

Onderzoeksprogramma 2020 Amsterdam

Gepubliceerd op: 30 januari 2020

Voor het uitvoeren van onderzoeken ontwikkelt de rekenkamer jaarlijks een onderzoeksprogramma. De rekenkamer heeft daartoe met alle raadsfracties gesprekken gevoerd en hun voorstellen van onderzoeksonderwerpen opgenomen in een voorlopige groslijst.

Daarnaast hebben de medewerkers van de rekenkamer en burgers suggesties gedaan. De uiteindelijke groslijst is voorgelegd aan de raadsfracties om hen nogmaals in de gelegenheid te stellen voorkeuren of invalshoeken bij onderzoeken aan te geven. Verder is - net als in voorgaande jaren - aan ons burgerpanel gevraagd om de voorkeur aan te geven voor een publieksonderzoek. De rekenkamer heeft op basis van de aangedragen onderwerpen gekozen om in het onderzoeksprogramma 2020 zeven nieuwe onderzoeken

op te nemen, waaronder het publieksonderzoek *Groen in de buurt*. Daarnaast zijn er drie verkenningen aangekondigd ter voorbereiding van mogelijke toekomstige onderzoek. Het onderzoeksprogramma is aangeboden aan de raad en het college en gepubliceerd op onze website.

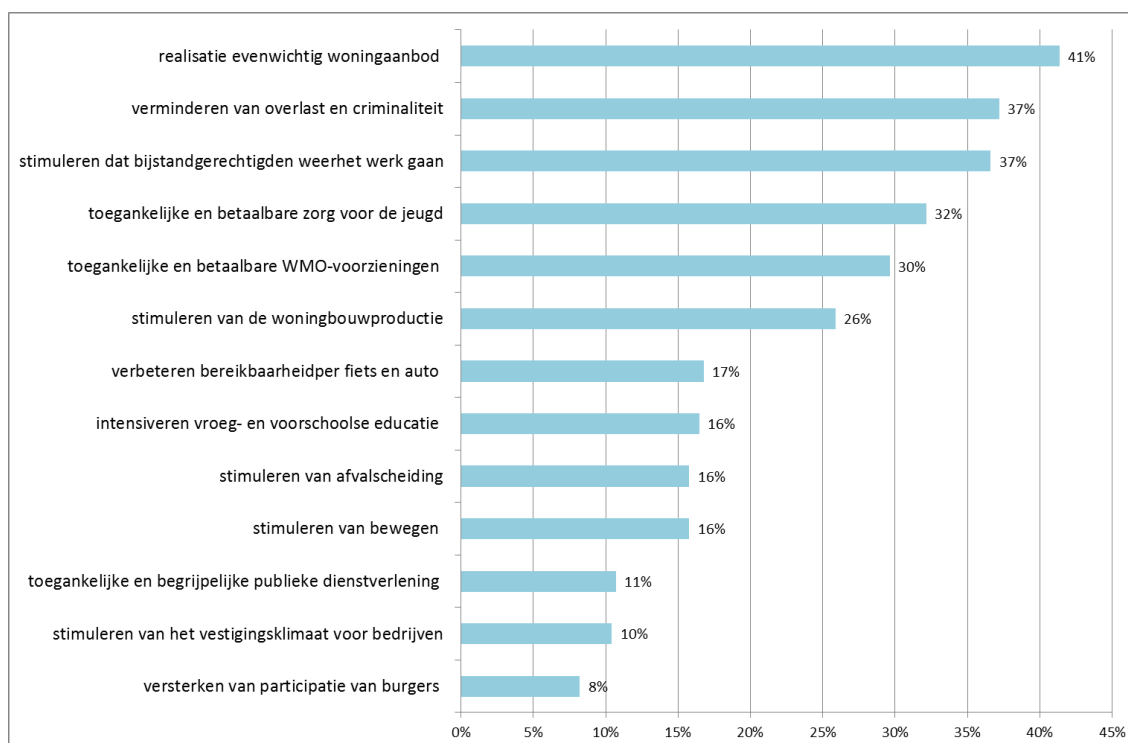
3.4.2 Zaanstad

Burgerpanel Zaanstad

In het lustrumjaar 2019 wilden we extra aandacht besteden aan het thema: burger en verantwoording. In dit kader wilden we voor de Rekenkamer Zaanstad ook een burgerpanel oprichten met als doel om onderzoeksideeën onder burgers te inventariseren.

Op basis van een vooronderzoek hebben we geconcludeerd dat een afzonderlijk burgerpanel voor Zaanstad niet doelmatig is. Een apart panel dat slechts een of twee keer per jaar wordt bevraagd is zowel voor de panelleden als de rekenkamer van weinig toegevoegde waarde. We hebben er daarom voor gekozen om het reeds bestaande Zaanpanel van de gemeente te benaderen voor het ophalen van onderzoeksideeën. In onderstaande figuur is aangegeven welk deel van het Zaanpanel een onderwerp belangrijk vond om te onderzoeken. Het onderwerp dat het meest werd genoemd was de *realisatie van een evenwichtig woningaanbod*. Dit heeft de rekenkamer in 2019 onderzocht. Op 13 februari 2020 is ons onderzoek Woonbeleid in Zaanstad openbaar geworden.

3.1 Figuur -Percentage van het Zaanpanel dat onderwerp noemt als een van de drie belangrijkste onderwerpen om in 2019 onderzoek naar te doen (N=989)

Onderzoeksprogramma Zaanstad 2020

Gepubliceerd op: 9 december 2019

Voor de gemeente Zaanstad wordt jaarlijks een apart onderzoeksprogramma opgesteld. Ook daar heeft de RMA aan raadsfracties onderzoekssuggesties gevraagd en die bij haar keuzes betrokken. In het onderzoeksprogramma 2020 hebben wij twee nieuwe onderzoeken geprogrammeerd. Participatiewet en Bodemsanering spoedlocatie.

Verder zullen we een analyse uitvoeren op de door burgers in 2019 via het Zaanpanel aangedragen onderzoeksonderwerpen. Ook willen we door middel van quick scans nagaan of diepgaandere onderzoek (op een bepaald moment) nuttig is. Daarbij denken we aan de volgende onderwerpen: ontwikkeling van het personeelsbestand, financiële onderbouwing investeringsbeslissingen, energietransitie en reductie restafval.

Als de actualiteit daartoe aanleiding geeft, kunnen we op basis van al uitgevoerd of nog lopend onderzoek de gemeenteraad informeren en soms adviseren. Het onderzoeksprogramma 2020 kan worden aangepast als wij op verzoek van de gemeenteraad een onderzoek of second opinion uitvoeren.

3.5 (Nog) niet uitgevoerde of gepubliceerde onderzoeken

In paragraaf 3.2 en 3.4 hebben wij de onderzoeken beschreven die in 2019 zijn uitgevoerd en tot een publicatie hebben geleid. In de onderzoeksprogramma's van 2019 waren meer onderzoeken opgenomen. Hoe daarmee is omgegaan wordt in deze paragraaf toegelicht.

3.5.1 Amsterdam

In de onderzoeksprogrammering 2020 zijn zes onderzoeken opgenomen die eind 2019 nog niet waren gepubliceerd. Dit betreffen: *Bruikbaarheid van indicatoren*; *De gemengde stad (publieksonderzoek)*; *Amsterdam Fietsstad*; *Meldingen openbare ruimte*; *Raadsinstrumenten en kaderstelling*; *Wta-beoordelingsonderzoek ACAM*.

Voor het onderzoek naar *de bruikbaarheid van indicatoren* zijn in 2019 vijf afzonderlijke indicatoren onderzocht (zie paragraaf 0). Begin 2020 is een afsluitende rapportage met een bestuurlijk rapport opgesteld. Hierin zijn de bevindingen uit de afzonderlijke deelonderzoeken samengenomen en geduid. Op 7 april 2020 is het afsluitende rapport gepubliceerd.

Voor *Amsterdam Fietsstad* is het eerste deelonderzoek (naar fietsdiefstalbestrijding) eveneens begin 2020 afgerond. Deze is op 26 maart 2020 gepubliceerd. Het tweede deelonderzoek (naar fietsvriendelijke kruispunten) zal rond de zomer worden afgerond en gepubliceerd. Het derde deelonderzoek start naar verwachting na de zomer en zal tegen het einde van 2020 worden gepubliceerd.

In het *Wta-beoordelingsonderzoek ACAM* onderzocht de rekenkamer het controledossier van de jaarrekeningcontrole 2018 en het kwaliteitsbeheersingssysteem van de gemeentelijke accountantsdienst. Nagegaan is of ACAM voldoet aan de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). Dit rapport is op 3 maart 2020 openbaar gemaakt.

De publicaties van de rekenkamerrapporten *Publieksonderzoek 2019: De gemengde stad* en *Raadsinstrumenten en kaderstelling* staan gepland voor 1 mei 2020. Van het onderzoek *Raadsonderzoek en kaderstelling* zijn inmiddels al wel deelrapportages beschikbaar: op 11 maart 2020 maakten we de tussenrapportage *Tijdige afhandeling* openbaar en op 19 maart 2020 publiceerden we een interactief figuur over de afhandeling van moties en ingediende schriftelijke vragen.

Het onderzoek naar *Meldingen in de openbare ruimte* is in een voorbereidende fase. De publicatiedatum is nog niet bekend.

Ook waren er voor 2019 twee opvolgingsonderzoeken geprogrammeerd: *Renovatie Oostlijn in combinatie met Meerjaren Vervangingsprogramma Metro (MVP)* en *Beheer en onderhoud bruggen*. Deze zullen waarschijnlijk niet meer worden uitgevoerd. We streven naar een andere manier van werken en zijn daarover in overleg met de gemeenteraad en het college. Wij zouden graag de opvolgingsonderzoeken vervangen door een (steekproefsgewijze en beperkte) controle van jaarlijkse rapportages door het college over de stand van zaken van de opvolging van onze aanbevelingen. Dit maakt het voor alle betrokkenen (ambtelijke organisatie, college, raad en rekenkamer) mogelijk meer continu een vinger aan de pols te houden. Hierdoor kan ook beter worden ingespeeld op het volgen van aanbevelingen waarvan opvolging snel moet plaatsvinden. Tot slot verwachten wij dat de nieuwe werkwijze meer doelmatig is voor zowel de ambtelijke organisatie als voor ons.

3.5.2 Zaanstad

In het verslagjaar 2019 stond het onderzoek *Jeugdzorg in Zaanstad* geprogrammeerd. Dit rapport is op 19 maart 2020 gepubliceerd en via [een filmpje](#) aangeboden aan de raad. Presentatie is vanwege het coronavirus uitgesteld. De behandeling van het rapport is inmiddels gepland voor 16 of 23 juni 2020.

Verder waren er twee mogelijke quick scans in het onderzoeksprogramma opgenomen, namelijk *Warmtetransitie* en *Samenstelling woningaanbod*. De quick scan *Samenstelling woningaanbod* heeft geleid tot een nader onderzoek en een publicatie (zie paragraaf 3.2.2). De quick scan *Warmtetransitie* is nog niet uitgevoerd. Deze is in het

onderzoeksprogramma 2020 onder de naam *Energietransitie* wederom als quick scan opgenomen.

3.6 Overige activiteiten

Buiten het reguliere onderzoek waren we in het verslagjaar 2019 op diverse andere terreinen actief:

- De bestuurder/directeur is voorzitter van de Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). Onderzoekers nemen deel aan de landelijke kenniskringen.
- De bestuurder/directeur participeert in een regulier overleg van de G4-rekenkamers en overlegt regelmatig met het college van de Algemene Rekenkamer, vertegenwoordigers van het ministerie van Binnenlandse zaken (BZK), VNG en raadslid.nu.
- De RMA heeft bij de Erasmus Universiteit colleges verzorgd over de toekomst van de rekenkamers en de betekenis van wet- en regelgeving in rekenkameronderzoeken. Ook is voor de beroepsorganisatie NVRK een cursus verzorgd voor beginnende rekenkamerleden.
- Voor de Studievereniging voor publiekrecht van de Universiteit van Amsterdam is op 10 april 2019 een bijeenkomst georganiseerd. Ingegaan is op de taakverdeling binnen het gemeentebestuur. Ook hebben de leden van de studievereniging de onderbouwing van concrete beroepszaken geanalyseerd met betrekking tot handhaving vakantieverhuur.
- Voor de Studievereniging voor publiekrecht is een bijeenkomst georganiseerd waarbij de studenten een casus voor rekenkameronderzoek konden inbrengen.
- De drie registeraccountants van de rekenkamer organiseerden drie bijeenkomsten van de Kenniskring Frederikspleinberaad, een platform voor kennisuitwisseling tussen accountants werkzaam bij lokale overheden en de non-profitsector.
- De RMA heeft samen met de Rekenkamer Den Haag gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te reageren op het rapport 'Voorlopige bevindingen van de commissie Toezicht Accountancysector'. Hierbij is de commissie gewezen op de bijzondere positie die rekenkamers innemen bij het toezicht op gemeentelijke accountantsdiensten.
- Een accountant heeft meegewerkt aan het ontwikkelen van een VNG-brochure voor gemeenten over het kiezen voor een gemeentelijke accountantsdienst.
- De directeur was lid van de BZK-werkgroep die een groot aantal gesprekken voerde met bestuurders van gemeenten over het functioneren van de rekenkamerfunctie. Dit moet leiden tot aanbevelingen over hoe rekenkameronderzoek kan leiden tot toegevoegde waarde voor gemeenteraden.
- Voor de permanente educatie van de medewerkers zijn er negen bijeenkomsten georganiseerd. Hierbij zijn thema's aan de orde geweest zoals raadscommunicatie in de praktijk, gebruik van voorspellende algoritmes, boze burgers als inspiratiebron, benutten nieuwe presentatietechnieken. Bij dergelijke

bijeenkomsten worden geregeld ook medewerkers van andere rekenkamers uitgenodigd.

3.7 Wat heeft het gekost?

De totale kosten voor het voorbereiden en uitvoeren van het onderzoek bedroegen in 2019 ruim € 2.140.000. Voor verdere details wordt verwezen naar de financiële verantwoording in de jaarrekening en dan met name naar de paragrafen 5.1 en 5.2.

In deze paragraaf wordt via kengetallen inzicht gegeven in het aantal onderzoeksdagen, het productiviteitspercentage en de kosten per onderzoeksdag. Ook wordt inzicht gegeven in de bestede onderzoekstijd voor Amsterdam en Zaanstad en het gemiddeld aantal bestede onderzoeksdagen voor de verschillende soorten onderzoek.

Tabel 3.3 - Aantal geschreven dagen door onderzoeksmedewerkers en de kostprijs per onderzoeksdag

Geschreven tijd in dagen ^e	2019	2018	2017
Direct			
Amsterdam	1958	2044	1899
Zaanstad	202	105	182
Totaal direct	2160	2149	2081
Totaal indirect	673	647	676
Totaal aantal geschreven dagen (exclusief verlof)	2828	2796	2757
Percentage direct	76,4	76,9	75,5
Kostprijs per onderzoeksdag	€ 913	€ 884	€ 879

In tabel 3.3 wordt met 'direct' de tijd bedoeld die is besteed aan onderzoeksprojecten en overige activiteiten, zoals het maken van onderzoeksprogramma's. Bij indirect gaat het om de tijdsbesteding aan opleidingen, organisatie- en kennisontwikkeling (onderhoud handboek en interne werkgroepen), personeelsbeoordelingen, planningsactiviteiten, themabijeenkomsten, sociale activiteiten, verzorgen externe presentaties, etc. Het productiviteitspercentage van de onderzoekers is in 2019 ten opzichte van 2018 iets

^e De bestede tijd aan RMA-projecten is aan beide gemeenten toegerekend in verhouding tot de jaarlijkse gemeentelijke bijdragen.

gedaald: van 76,9 naar 76,4. We streven naar een productiviteitspercentage van ten minste 75%.

Verder laat de tabel zien dat de gemiddelde kostprijs van een onderzoeksdag € 913 bedraagt. Dit een stijging van 3,4% ten opzichte van 2018 (€ 884). In de kostprijs per onderzoeksdag zijn zowel de directe programmakosten als ook de overheadkosten van de rekenkamer opgenomen.^f De hogere kostprijs is grotendeels een gevolg van loon- en prijsstijgingen. Daarnaast komt de stijging onder meer door iets lagere overige baten en hogere opleidingskosten. De volgende tabel laat zien hoe de bestede onderzoekstijd procentueel is verdeeld tussen Amsterdam en Zaanstad.

Tabel 3.4 - Verdeling onderzoekstijd in procenten

Verdeling onderzoekstijd	2019	Norm	Periode 2016-2019
Amsterdam	90,8%	90,8%	92,5%
Zaanstad	9,2%	9,2%	7,5%

Bij de onderzoeksdagen gaat het om tijd die in 2019 is besteed aan projecten. Hierbij gaat het om projecten die in 2019 zijn afgerond en om projecten waaraan wel is gewerkt, maar die eind 2019 nog niet zijn afgerond. De norm is gebaseerd op de verhouding van de jaarlijkse bijdragen die we ontvangen van Amsterdam en Zaanstad. In 2019 zijn voor beide gemeenten in overeenstemming met de norm onderzoeksactiviteiten uitgevoerd. Voor de periode 2016-2019 zijn voor Zaanstad minder uren besteed dan de norm (7,5 versus 9,2%). Compensatie kan de komende jaren plaatsvinden. Het streven is dat over de beleidsperiode van zes jaar de onderzoeksactiviteiten in verhouding tot de financiële bijdragen plaatsvindt. Na verloop van de zes jaren maakt de rekenkamer een voorstel voor een eindafrekening.^g

^f De volgende incidentele kosten zijn bij deze berekening buiten beschouwing gelaten. De kosten voor het ontwikkelen en implementeren van een eigen ICT-infrastructuur (€ 25.115), de kosten voormalig personeel € 30.451 en de kosten voor de nulmeting informatiebeveiliging van de kantoorautomatisering (€ 10.640).

^g De huidige beleidsperiode loopt van 2016 tot en met 2022. Op basis van de jaarrekeningcijfers 2021 zal de volgende 6-jaarlijkse eindafrekening plaatsvinden. Zie ook de toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheering.

Tabel 3.5 - Overzicht van het gemiddeld aantal dagen van de in 2019 en 2018 afgeronde onderzoeken

Soort projecten	Aantal projecten		Gemiddeld aantal dagen per project	
	2019 ^h	2018	2019	2018
Grote projecten (meer dan 80 dagen)	6	7	208	237
Kleine projecten (80 dagen of minder)	2	1	57	60
Opvolgingsonderzoeken	2	3	35	50
Bijzondere onderzoeken	11	1	27	13
Onderzoeksprogramma's	2	2	63	63

Bij de eerste drie soorten projecten worden de rapporten aangeboden voor een bestuurlijke reactie en behandeling door de raad. Bij bijzondere onderzoeken is er veelal geen bestuurlijk wederhoor. Dit zijn bijvoorbeeld verkenningen en tussentijdse rapportages die op de website zijn geplaatst en veelal vooruitlopende op het definitieve rekenkamerrapport ook ter kennisname zijn gezonden aan de raad. Ook aan de raad gestuurde brieven en rapportages naar aanleiding van eerder gepubliceerde rapportages vallen onder deze categorie. Het overzicht laat zien dat in 2019 opvallend veel bijzondere onderzoeken hebben plaatsgevonden. De helft daarvan betreft de deelonderzoeken naar de bruikbaarheid van indicatoren (zie paragraaf 3.4.1). Deze keuze voor veel aparte deelonderzoeken is ook ingegeven door de wens om burgers relatief intensief bij dit onderzoek te betrekken. En dat laatste was een belangrijk aandachtspunt in dit lustrumjaar.

4 Paragrafen

4.1 Weerstandvermogen en risicobeheersing

De risico's zijn minimaal. Er is structurele dekking voor de reguliere kosten. De deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling hebben zich verbonden aan een bepaalde bijdrage voor een looptijd van zes jaar.ⁱ Het grootste risico is dat een

^h Exclusief drie rekenkamerrapporten voor de gemeente Amsterdam die nagenoeg volledig waren afgerond in 2018, en begin 2019 zijn gepubliceerd. Deze rapporten zijn als rapporten 2018 aangemerkt. Bij grote projecten is een onderzoek opgenomen voor de gemeente Zaanstad die in 2019 nagenoeg was afgerond en begin 2020 is gepubliceerd.

ⁱ De eerste beleidsperiode liep tot juni 2016. Op advies van de accountant en in afstemming met het Overlegorgaan RMA is besloten om de 6-jarlijkse financiële eindafrekening, zoals bedoeld in artikel

deelnemende gemeente de samenwerking via de gemeenschappelijke regeling opzegt. In 2015 hebben de beide gemeenteraden evenwel besloten om de huidige samenwerking vanaf medio 2016 voor zes jaar voort te zetten. Daarbij is tevens besloten om de vaste jaarlijkse bijdragen voor zes jaar te continueren waarbij de bijdrage wordt aangepast aan de loonontwikkeling. Gegeven deze herbevestiging van de samenwerking tussen Amsterdam en Zaanstad zal het risico van een uittredende gemeente zich voorlopig niet voordoen.

Het opzeggen van de samenwerking is evenwel niet primair een financieel risico van de rekenkamer. De medewerkers van het bureau van de rekenkamer hebben een ambtelijke aanstelling bij de gemeente Amsterdam.^j In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de gemeenteraden de financiële gevolgen van een uittreding en de daarbij behorende verplichtingen van de uittredende gemeente vaststellen nadat zij het lid van de rekenkamer daarover hebben gehoord. Hieruit leiden we af dat de kosten die samenhangen met een eventuele uittreding niet voor rekening van de rekenkamer komen, maar ten laste van de uittredende gemeente.

Voor het opvangen van schommelingen in de uitgaven streven we ernaar om een algemene reserve aan te houden tussen de 10 en 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen.

Als kengetal voor het weerstandsvermogen schrijft het BBV voor de solvabiliteitsratio te vermelden. Deze ratio wordt berekend door het eigen vermogen van de RMA (exclusief het te bestemmen resultaat) uit te drukken in een percentage van het balanstotaal. De solvabiliteitsratio van de RMA per 31 december 2019 bedraagt 56% (2018 63%). Dit percentage is ten opzichte van 2018 gedaald met 7%. Dit komt, omdat het eigen vermogen is gedaald (per saldo meer onttrekkingen) en het vreemde vermogen is gestegen. De relatief hoge kortlopende schuld per 31 december is een gevolg van de late ontvangst van de loonkostenfacturen november en december 2019. Per 31 december waren die nog niet aan de gemeente Amsterdam betaald. Eind 2018 was de factuur van de maand al wel betaald.

4.2 Financiering

We financieren de lopende exploitatie met de ontvangen bijdragen van de deelnemende gemeenten, kortlopende schulden en de opgebouwde reserves. We hebben geen langlopende leningen. Voor de financiering van investeringen hebben we het beleid om daarvoor zo mogelijk bestemmingsreserves te vormen. Eind 2019 hebben we € 215.000 aan bestemmingsreserves voor herhuisvesting en ICT. De boekwaarde van de investeringen bedraagt eind 2019 € 235.400. Dat betekent dat € 19.500 nog niet via

¹¹ van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Amsterdam, gelijk te laten lopen met de boekjaren. De vorige beleidsperiode 2010-2016 is financieel afgesloten in de jaarrekening 2015. De volgende eindafrekening zal plaatsvinden aan de hand van de jaarrekening 2021.

^j Vanaf 1 januari 2020 zijn deze aanstellingen vanwege de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren omgezet in arbeidsovereenkomsten.

bestemmingsreserves is gefinancierd, maar met kortlopende middelen. Indien toekomstige overschotten het mogelijk maken, zal ook voor dit bedrag een toevoeging aan de bestemmingsreserve plaatsvinden.

We beschikken over een eigen bankrekening. Sinds 1 juli 2016 betreft de gemeente Amsterdam deze rekening bij het - door het Rijk verplicht gestelde - schatkistbankieren.^k De afdeling Treasury van de gemeente Amsterdam muteert daarom iedere bij- of afboeking op onze bankrekening zodanig dat het saldo van de bankrekening op € 0 uitkomt. Hierdoor is er een rekening-courantverhouding ontstaan met de gemeente Amsterdam.

4.3 Overlegorgaan RMA

De Rekenkamer Metropool Amsterdam is een onafhankelijk orgaan en stelt het juist daarom op prijs om vertegenwoordigers van de raden te consulteren over haar begroting, begrotingswijzigingen, 8-maandsrapportage, jaarrekening en bedrijfsvoering (huisvesting, ICT). Ook zaken als gewenste aanpassingen van de gemeenschappelijke regeling en het onderzoek doen voor de gemeente Weesp of andere gemeenten, worden in het Overlegorgaan RMA besproken. In het overlegorgaan zijn de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad vertegenwoordigd. In 2019 is dit overlegorgaan tweemaal bijeengekomen: 5 juni en 30 oktober.

4.4 Bedrijfsvoering

We hebben sinds januari 2016 kantoorruimte in gebruik genomen op de zesde verdieping van het pand Weesperstraat 105A. Daar wordt 525 m² gehuurd.

Dienstverleningsovereenkomst gemeente Amsterdam

We hebben in het verleden een dienstverleningsovereenkomst (SLA) met de Bestuursdienst van de gemeente Amsterdam afgesloten waarin de ondersteuning voor het te voeren personeelsbeleid en de financiële administratie (inclusief begroting en jaarrekening) is opgenomen. De looptijd van de SLA tussen de rekenkamer en de voormalige Bestuursdienst is reeds enkele jaren verstreken. Vanaf 1 januari 2015 wordt de betreffende dienstverlening verzorgd door de Cluster Interne Dienstverlening van de gemeente. We hebben aangedrongen om een nieuwe SLA af te sluiten. Aan dit verzoek is tot op heden geen invulling gegeven. Wel zijn er in 2018 met de directie ICT van de gemeente nieuwe afspraken vastgelegd over de ICT serviceverlening en de kosten daarvan.

Bedrijfsvoeringverklaring

De bedrijfsvoering is getoetst aan vijf relevante aspecten. Op basis daarvan achten we de bedrijfsvoering van voldoende niveau.

^k Schatkistbankieren betekent dat de gemeente de (per saldo) aanwezige liquide middelen niet zelf (kortstondig) mag uitzetten, maar aan het Rijk moet overmaken.

1) Financiën en processturing: *voldoende*

- Onze financiële administratie wordt gevoerd door de directie Financiële Dienstverlening van de Cluster Interne Dienstverlening van de gemeente Amsterdam. Vanwege praktische overwegingen wordt onze financiële administratie niet meer bijgehouden met het AFS (Amsterdams Financieel Systeem), maar met een financieel pakket dat meer is toegesneden op kleinere organisaties.

2) Juridische (beleids)kaders: *voldoende, maar er is nog geen plaatsvervangend lid van de rekenkamer benoemd*

- We werken binnen het kader van de Regeling gemeenschappelijke Rekenkamer Metropool Amsterdam en hebben een reglement. Er is in 2015 een nieuwe Regeling gemeenschappelijke Rekenkamer Metropool Amsterdam opgesteld en door beide gemeenteraden goedgekeurd. De nieuwe regeling is vanaf 1 juni 2016 van kracht.
- De tekst in de gemeenschappelijke regeling uit 2010 maakte het praktisch niet mogelijk om een plaatsvervanger van de bestuurder/directeur van de rekenkamer te benoemen. De tekst is inmiddels gewijzigd, maar er is toch nog steeds geen plaatsvervanger. De vacature is niet vervuld. Er wordt nu gesproken over welke mogelijkheden er zijn om de periode van de te benoemen plaatsvervanger - conform de gemeentewet moet de plaatsvervanger net als de directeur zelf voor zes jaar worden benoemd - zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de benoemingsperiode van de directeur. Dat kan betekenen dat de vacature pas vervuld wordt als de nieuwe benoemingsperiode in gaat, in 2022.
- Met ingang van 4 augustus 2016 zijn de bevoegdheden van de directeur om privaatrechtelijke en arbeidsrechtelijke handelingen te verrichten formeel geregeld.
- We hebben een klachtenregeling, die is gepubliceerd op [onze website](#).

3) Informatie(beveiliging): *voldoende*

- We hebben in oktober 2019 een eigen ICT-netwerk in gebruik genomen. De aansluiting met de ICT-infrastructuur van de gemeente Amsterdam is daarbij geborgd. Daar waar van toepassing sluiten we ons aan bij de voor gemeente Amsterdam gehanteerde regels en procedures.
- Onze medewerkers maken gebruik van laptops en mobiele telefoons die voorzien zijn van de vereiste beveiliging.
- De kantoorruimten worden buiten kantooruren 24/7 gemonitord door een particuliere beveiligingscentrale.
- Een externe deskundige heeft in 2019 een nulmeting uitgevoerd naar onze informatiebeveiliging. Daarbij is in het bijzonder aandacht besteed aan onze nieuwe, eigen ICT-omgeving. De conclusie is dat de informatiebeveiliging redelijk in orde is, maar dat het overzicht ontbreekt en dat daardoor een aantal zaken die beter kunnen, niet zijn opgemerkt. In reactie op deze conclusies zijn we bezig met het opstellen van het informatiebeveiligingsbeleid. Dat document zal vervolgens gaan functioneren als een checklist van alles wat geregeld moet zijn.

- Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Een van de projectleiders fungeert als Functionaris Gegevensbescherming. Deze ziet toe op de naleving van de nieuwe wetgeving. Op de website staat een privacyverklaring. Tevens zijn er verwerkingsovereenkomsten afgesloten en is een verwerkingsregister persoonsgegevens ingevoerd. Adequate uitvoering van de afspraken is nog wel een belangrijk aandachtspunt.
- Tot de personeelsdossiers van de medewerkers hebben alleen de directeur en de gemandateerde personeelsadviseur toegang.
- Voor het uitwisselen van vertrouwelijke onderzoekgegevens gebruiken we beveiligde USB-sticks.
- We hebben een Archiefbeheersplan dat een handvat geeft voor een uniforme en toegankelijke archivering die voldoet aan de wettelijk daaraan te stellen eisen. In 2015 is in afstemming met Stadsarchief Amsterdam een semi-statisch archief opgebouwd, welke op termijn aan het Stadsarchief kan worden opgedragen. Onderzoeken van voor 1 juni 2010 zijn al overgedragen aan het stadsarchief. Eind 2019 zijn we met behulp van een archivaris begonnen met het up-to-date maken van het archief, waarbij ook aandacht is voor de overdracht van meer recente onderzoeken aan het stadsarchief

4) Personeel & Organisatie: *voldoende*

- De medewerkers van de Rekenkamer Metropool Amsterdam zijn ambtenaren in dienst van de gemeente Amsterdam en zijn rechtspositioneel volledig vergelijkbaar met medewerkers van de gemeente Amsterdam. Zij vallen onder dezelfde rechtspositionele regelingen (NRGA)¹.
- De medewerkers van de Rekenkamer Metropool Amsterdam leggen ten overstaan van de directeur van de rekenkamer de ambtseed af en tekenen bij aanvang van hun dienstverband een geheimhoudingsverklaring. Voorafgaand aan het besluit tot aanstelling van een nieuwe medewerker dient hij/zij een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) te overleggen.
- We hebben een personeelsoverlegvergadering. Deze is in 2019 tweemaal bijeengekomen. Hierin zijn onder meer de huisvesting, de personele organisatie, de begroting en de jaarrekening besproken.
- Medio 2018 is een personeelstevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Gemiddeld gaven de medewerkers een 7,8 voor het werken bij de RMA (2015: 7,7). De informatievoorziening werd, net als in 2015, iets minder positief beoordeeld: 6,8 (2015: 6,7). In de personeelsoverlegvergadering zijn de resultaten van het onderzoek besproken en zijn onder meer afspraken gemaakt de informatievoorziening te verbeteren.
- De directeur van de rekenkamer overlegt regelmatig met de personeelsadviseur om te toetsen of het personeelsbeleid binnen de kaders blijft van de NRGA en passend is bij de zorgvuldigheid die van een rekenkamer verwacht mag worden. De personeelsadviseur

¹ De NRGA is per 1 januari 2020 vervangen door de Personeelsregelingen Gemeente Amsterdam (PGA).

stemt haar adviezen af met een vertegenwoordiger van het bureau Personeel en Organisatieadvies van de gemeente Amsterdam. Bij afwijkingen van de regels maakt de directeur daarover afspraken met de gemeentesecretaris van Amsterdam. Als er een meningsverschil is tussen de directeur en de gemeentesecretaris, wordt dit meningsverschil voorgelegd aan vertegenwoordigers van het presidium van de gemeenteraad van Amsterdam.

- Na afloop van een onderzoeksproject worden het project en het functioneren van de medewerkers in het project geëvalueerd. Van de evaluatie wordt een verslag gemaakt.
- In 2018 is een pilot gestart om de jaarlijkse beoordelingsgesprekken te vervangen door zogenaamde jaargesprekken. In 2019 is systeem voorgezet. Hiervoor moeten de medewerkers een portfolio bijhouden over hun activiteiten en ontwikkeling. Op basis daarvan voeren de medewerker en directeur een gesprek over de verdere ontwikkelingsmogelijkheden.
- We hechten eraan dat medewerkers zich blijven bekwamen. Daartoe wordt 4% van het personeelsbudget bestemd voor opleiding en nascholing (circa € 65.000). De werkelijke kosten 2019 waren ruim € 51.000 (3,1%). Ongeveer € 17.000 heeft betrekking op de kosten van externe opleidingen en coaching. Daarnaast heeft € 34.000 betrekking op de tijd die medewerkers in 2019 aan kennisontwikkeling en opleidingen hebben besteed. We willen de normen en de wijze van tijdschrijven aan gaan passen aan nieuwe ontwikkelingen. Opleiding gebeurt namelijk niet alleen in concrete cursussen, maar ook door extra tijdsinvestering tijdens in de projecten zelf. Dat willen we beter zichtbaar gaan maken.
- Projectleiders en onderzoekers krijgen de mogelijkheid intervisiebijkomsten bij te wonen. Hierbij wordt onder professionele begeleiding samen met medewerkers van andere G4- en provinciale rekenkamers het eigen functioneren in rekenkameronderzoek besproken met als doel daarvan te leren. In 2019 hebben negen medewerkers hieraan deelgenomen.
- Medewerkers die in het onderzoek tegen dilemma's aanlopen die ook relevant zijn voor collega's, worden op een vast tijdstip op de dinsdagmorgen besproken.
- Drie medewerkers van de rekenkamer zijn in bezit van een BHV-certificaat. Ook is de gezamenlijke receptionist van het kantoorpand Weesperstraat 105A in het bezit van een BHV-certificaat. Op 19 september 2019 is de jaarlijkse ontruimingsoefening gehouden.
- In 2019 bedroeg het ziekteverzuim bij het bureau van de rekenkamer 4,9%. Dit wijkt negatief af van de norm van 2,4 % die de gemeente voor de rekenkamer hanteert. Dit komt hoofdzakelijk door twee langdurig zieken in het begin van 2019. In de tweede helft 2019 was het ziekteverzuim gedaald naar 1,65%.

5) Communicatie & Dienstverlening: *voldoende*

- We willen een open en transparante organisatie zijn. Rapporten zijn openbaar en worden gepubliceerd op de website. In 2019 is een deskundige ingehuurd om onze externe communicatie verder te verbeteren. Daarbij is met name aandacht besteed aan

het gebruik van sociale media. In het eindrapport is ook een catalogus van mogelijke communicatieactiviteiten opgenomen toegespitst op ons werk.

- In 2019 kwam er 26,8% meer bezoek op onze website dan in 2018 (13.961 versus 11.010 bezoekers.) De bezoekers raadpleegden de website gemiddeld 1 minuut 42 seconden. Dit was 4,5% langer dan in 2018.
- De onderzoeksprogramma's worden na consultatie van de raadsleden vastgesteld en ook op de website gepubliceerd.
- Toetsing van de kwaliteit van de rapporten vindt tijdens het onderzoek plaats door de gecontroleerden (via feitelijk wederhoor) en de afnemers (via het vragen om een bestuurlijke reactie). Na afloop van het onderzoek geven de behandeling in de raad en het publieke debat signalen over de kwaliteit.
- De directeur van de rekenkamer voert regelmatig overleg met vertegenwoordigers van de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad.

Impact coronacrisis voor de bedrijfsvoering

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Controle accountant

De controle van de jaarrekening 2019 is door het accountantskantoor Baker Tilly uitgevoerd. De door deze organisatie afgegeven controleverklaring is onder Overige gegevens van de jaarrekening opgenomen.

5 Jaarrekening

5.1 Programmarekening

De programmarekening heeft betrekking op het uitoefenen van de rekenkamerfunctie voor de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam. De programmarekening bestaat uit een overzicht van alle baten en lasten naar kostensoorten. Tevens laat dit overzicht het financiële resultaat zien vóór en na de mutaties reserves.

Tabel 5.1 – Overzicht van baten en lasten

Baten (in €)	Realisatie 2018	Begroting 2019 ^m	Realisatie 2019	Verschil
Bijdrage Amsterdam	1.836.200	1.873.000	1.873.000	0
Bijdrage Zaanstad	187.520	190.300	190.300	0
Overige baten	7.410	2.975	2.975	0
Totaal baten	2.031.130	2.066.275	2.066.275	0

Lasten (in €)	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
Personeelslasten	1.649.388	1.705.000	1.713.042	-8.042
Overige personeelslasten	21.669	28.000	25.466	2.534
Huisvestingslasten	185.738	189.000	183.909	5.091
ICT-kosten	66.307	112.000	110.576	1.424
Publicatiekosten	23.938	19.000	20.250	-1.250
Overige materiële kosten	48.299	62.300	61.859	441
Kapitaallasten	25.000	27.500	27.500	0
Onvoorzien	-	3.000	-	3.000
Totaal lasten	2.020.339	2.145.800	2.142.603	3.197

^m Begrotingsbedragen 2019 na de derde begrotingswijziging.

Resultaat (in €)	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
Saldo van baten en lasten	10.791	-79.525	-76.328	3.197
Mutaties reserves	25.000	79.525	79.525	0
Resultaat	35.791	0	3.197	3.197

In de volgende paragraaf is dit overzicht postgewijs toegelicht. De exploitatierekening naar taakvelden is opgenomen in paragraaf 5.3.

5.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Begroting 2019

Op 24 juli 2018 is de begroting 2019 vastgesteld door de directeur/lid rekenkamer. De ontwerpbegroting 2019 was daarvoor conform de Wet gemeenschappelijke regelingen ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad. Dit heeft niet tot wijzigingen geleid.

In 2019 zijn er vervolgens drie begrotingswijzigingen geweest.ⁿ In de eerste begrotingswijziging is het besluit verwerkt betreffende de resultaatbestemming 2018. In de tweede begrotingswijziging zijn enkele kostencategorieën aangepast aan de te verwachten kostenontwikkelingen. Tevens is daarbij de investeringsbegroting van het ICT-netwerk verhoogd met € 10.000. Ook zijn de aanschafkosten van onderzoeksondersteuningsprogramma van € 9.500 in de investeringsbegroting opgenomen. In de derde begrotingswijziging is de begroting aangepast in verband met ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan na de 8-maandsrapportage die slechts gedeeltelijk te voorzien waren. Dit betroffen de kosten voor een oud-medewerker, aanschaf diverse licenties en een onderzoek naar de kwaliteit van de databeveiliging mede naar aanleiding van het nieuwe ICT-netwerk. De dekking van deze meerkosten vindt plaats via een onttrekking aan de algemene reserve van de RMA.

Postgewijze toelichting

Bijdragen Amsterdam en Zaanstad

In de gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam is bepaald dat de deelnemende gemeenten voor een periode van zes jaar de jaarlijkse bijdrage vaststellen. De bedragen worden wel jaarlijks geïndexeerd. De bijdragen 2019 van de gemeenten

ⁿ De eerste begrotingswijziging 2019 is opgenomen in de *Begroting 2020* en is op 15 juli 2019 goedgekeurd. De tweede begrotingswijziging 2019 is na behandeling in het Overlegorgaan RMA op 30 oktober 2019 vastgesteld. De derde begrotingswijziging is na consultatie van de leden van het Overlegorgaan RMA op 17 december 2019 vastgesteld.

Amsterdam en Zaanstad (€ 1.873.000 respectievelijk € 190.300) zijn in het boekjaar betaald.

Overige baten

In 2019 hebben we € 2.975 aan overige baten. Deze baten bestaan uit vergoedingen voor gastcolleges bij de Erasmus Universiteit (€ 975) en de inzet van de directeur voor de werkgroep lokale rekenkamers van het ministerie van BZK (€ 2.000).

Personeelslasten

De personeelslasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Personeelskosten eigen formatie	€ 1.639.002
Inhuur ondersteuning bedrijfsvoering	€ 51.095
Inhuur externe deskundigheid projecten	€ <u>22.945</u>
Totaal	€ 1.713.042

Onder de personeelskosten van de eigen formatie zijn naast de loonkosten van het vaste en tijdelijke personeel ook de kosten van de directeur/bestuurder verantwoord. Eind 2019 werkten, naast de directeur/bestuurder, 20 medewerkers (16,44 fte) bij de rekenkamer. 13 medewerkers hadden een vast contract en 7 medewerkers een tijdelijk contract^o. Van de 20 medewerkers waren 11 vrouw en 9 man. Voor informatie over de rechtspositie, opleidingen, beoordelingssystematiek en ziekteverzuim wordt korthedshalve verwezen naar paragraaf 4.5 Bedrijfsvoering, onderdeel Personeel & organisatie.

Verder zijn onder de personeelskosten de kosten opgenomen van de inhuur van uitzendkrachten en externe deskundigen. Externe deskundigen zijn ingehuurd voor de specialistische ondersteuning bij het uitvoeren van onderzoeken en de bedrijfsvoering.

De kosten voor het inhuren van externe deskundigheid hebben grotendeels betrekking op het onderzoek *De gemengde stad*. Dit betrof een dienstverlening van de afdeling Onderzoek en Informatie en Statistiek van de gemeente Amsterdam.

De bezoldiging van de directeur

De bestuurder/directeur RMA heeft in 2019 een bezoldiging genoten van € 174.560. Dit is inclusief alle werkgeverslasten. De hoogte van de bezoldiging van de huidige bestuurder/directeur is afgestemd op de bezoldiging van een wethouder van de gemeente Amsterdam en ligt beneden de geldende norm voor de publieke sector. Volgens de Wet normering topinkomens (WNT) mogen bestuurders in de publieke sector niet meer verdienen dan een ministerssalaris (2019: € 194.000). In onderstaande tabel zijn de wettelijk verplichte gegevens in het kader van de WNT opgenomen.

^o Een van de tijdelijke contracten betreft een zogenaamde nul-urencontract. Op basis van de gewerkte uren is deze medewerker voor 0,22 fte meegeteld.

Tabel 5.2 - WNT bezoldiging bestuurder/directeur J.A. de Ridder

	2019	2018
Ingangsdatum benoeming	01-08-2010	01-08-2010
Einddatum na herbenoeming 2016	31-07-2022	31-07-2022
Omvang aanstelling	36 uur	36 uur
Dienstbetrekking	nee	nee
Beloning	€ 174.560	€ 164.997
Belastbare vaste en variabele onkosten vergoedingen	geen	geen
Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn *)	n.v.t.	n.v.t.
Uitkeringen wegens beëindiging van het vaste dienstverband	geen	geen

*) De post beloning is inclusief afgedragen ABP-premie voor opbouw pensioen.

De bestuurder/directeur heeft voor zakelijke reizen een NS-Business Card. Daarmee volgt hij de standaardwerkwijze voor ambtenaren bij de gemeente Amsterdam. In 2019 is er via die kaart € 1.428 aan reiskosten gedeclareerd.^p Er zijn door de bestuurder/directeur geen andere onkosten gedeclareerd.

De directeur had in 2019 de volgende nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting De Toneelschuur, in Haarlem.
- Voorzitter Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies.
- Lid van de Raad van Advies van het College of Communication en de Graduate School of Communication, beide van de Universiteit van Amsterdam.

Deze nevenfuncties zijn onbezoldigd. Voor nevenactiviteiten zoals lezingen zijn geen substantiële geschenken^q of beloningen ontvangen.

^p Totale reiskosten bedroegen € 1.577. Voor de deelname aan het landelijke project van het ministerie BZK is een reiskostenvergoeding van € 149 ontvangen. Deze is in mindering gebracht op het gedeclareerde bedrag.

^q Substantieel betekent meer dan de Amsterdamse norm van € 50.

Overige personeelskosten

De overige personeelskosten hebben betrekking op reiskosten, externe opleidingskosten, kennisontwikkeling (congressen en symposia) en sociale activiteiten.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten bedragen € 185.738 en hebben betrekking op huur, servicekosten, onroerend zaakbelasting, incidentele zaalhuur, schoonmaak, aanschaf bureaumeubilair en beveiligings- en bewakingskosten.

ICT-kosten

De totale ICT-kosten bedroegen € 110.576. De ICT-kosten hebben betrekking op de kosten van automatisering en telecommunicatie. Tot oktober 2019 namen we betreffende faciliteiten af van de gemeente Amsterdam. Voor 2019 heeft de gemeente € 48.623 hiervoor in rekening gebracht. Sinds oktober vindt de automatisering en telefonie grotendeels plaats via het eigen netwerk en wordt slechts beperkt gebruik gemaakt van het gemeentelijke netwerk. De overige kosten hebben betrekking op de kosten voor licenties software, advieskosten bouwen en implementeren en het beheer van een eigen RMA-netwerk.

Publicatiekosten

De publicatiekosten bedroegen € 20.250. Voor het grootste deel bestaat deze kostenpost uit de kosten van het onderhoud van de content op de website. Daarnaast hebben de publicatiekosten betrekking op de kosten voor de grafisch ontwerpen van rekenkamerrapporten en het drukwerk.

Overige materiële kosten

De overige materiële kosten bestaan uit de kosten die de gemeente Amsterdam in rekening brengt voor het voeren van de financiële en personeelsadministratie en de advisering bij personele aangelegenheden. Verder vallen onder deze post de accountantskosten, de kosten van contributies voor brancheorganisaties, kantoorkosten, verzekeringskosten, etc. De kosten zijn binnen het begrote budget van € 62.300 gebleven. De kosten zijn ten opzichte van 2018 ruim € 13.000 hoger. Dit wordt grotendeels verklaard door de kosten van een uitgevoerde nulmeting naar de kwaliteit van de databaseveiliging bij de RMA.

Geen Vpb-plicht

De Rekenkamer Metropool Amsterdam is niet vennootschapsbelastingplichtig, omdat dat zij geen winsten realiseert. Vanwege het publieke belang komt het voor dat we af en toe presentaties of gastcolleges verzorgen of inzet leveren aan landelijke projecten. Soms ontvangen we daarvoor een geringe – niet-kostendekkende – vergoeding. Daarnaast komt het voor dat we samenwerken met andere rekenkamers. Een eventueel verschil in ingezette capaciteit wordt op basis van kostendekkende tarieven, zonder winstopslag, verrekend. De betreffende baten worden verantwoord onder Overige opbrengsten.

Resultaat vóór en na mutaties in de reserves

Het financieel resultaat vóór en na mutaties in de reserves ziet is in tabel 5.3 inzichtelijk gemaakt.

Tabel 5.3 – Resultaat vóór en na mutaties in de reserves

(in €)	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
Saldo van baten en lasten	10.791	-79.525	-76.328	3.197
Onttrekking aan reserves	42.500	129.525	129.525	0
Toevoeging aan reserves	-17.500	-50.000	-50.000	0
Resultaat	35.791	0	3.197	3.197

De kolom realisatie laat een saldo van baten en lasten zien van € -76.328 (per saldo hogere lasten vóór mutaties in de reserves). Het resultaat ná de mutaties in de reserves bedraagt € 3.197 (overschot).

Uit het overzicht blijkt verder dat - overeenkomstig de begroting - € 129.525 is onttrokken aan reserves. Dit heeft voor € 50.000 te maken met een onttrekking aan de algemene reserve voor de financiering van het ICT-netwerk. Daarnaast is aan deze reserve € 52.025 onttrokken voor de financiële dekking van incidentele lasten. Tot slot is voor de financiering van de afschrijvingslasten € 27.500 aan de bestemmingsreserve huisvesting onttrokken.

De toevoeging van € 50.000 betreft de vorming van de reserve ICT. Deze middelen zijn afkomstig uit de algemene reserve en zijn bestemd om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. De vorming van de ICT-reserve hangt samen met het beleid om voor de afschrijvingslasten voor gedane investeringen zo mogelijk een bestemmingsreserve te vormen waaruit die kunnen worden gedekt.

In de toelichting op de balans is bij de post Eigen vermogen een overzicht opgenomen waarin het verloop van de reserves is gespecificeerd.

Het overschot van € 3.197 is conform de voorschriften van het BBV als afzonderlijk post op de balans verantwoord. In Overige gegevens van de jaarrekening is het voorstel opgenomen dit overschot toe te voegen aan de algemene reserve.

5.3 Overzicht van de baten en lasten naar taakvelden

Het BBV schrijft voor dat met ingang van 2018 ook gemeenschappelijke regelingen inzicht moeten geven in voorgeschreven taakvelden. Hierna treft u het betreffende overzicht.

Tabel 5.4 – Overzicht van de baten en lasten naar taakvelden

	Begroting 2019 ^r	Realisatie 2019	Verschil
Baten			
Taakveld Bestuur en ondersteuning	2.066.275	2.066.275	0
Lasten			
Taakveld Bestuur	1.530.000	1.550.462	-20.462
Taakveld Overhead	612.800	592.141	20.659
Onvoorzien	3.000	0	3.000
Totaal lasten	2.145.800	2.142.603	3.197
Saldo van baten en lasten	-79.525	-76.328	3197
Mutaties reserves	79.525	79.525	0
Resultaat	0	3.197	3.197

De rekenkamerfunctie is een (sub-)onderdeel van het taakveld *Bestuur en ondersteuning* van het BBV. Op het taakveld *Bestuur* zijn de directe lasten verantwoord: Personeelslasten van de directeur/bestuurder en de onderzoekers. Ook de kosten samenhangende met de publicaties zijn hieronder opgenomen. Alle andere kosten (kosten ondersteunend personeel, overige personeelskosten, huisvestingskosten, ICT-kosten, overige materiële kosten, kapitaallasten) vallen onder het taakveld *Overhead*.

De gerealiseerde overheadkosten zijn € 20.659 (of 3 %) lager dan begroot. Dit is grotendeels een gevolg van natuurlijk verloop onder het ondersteunend personeel. Nieuwe medewerkers zijn met een lagere inschaling ingestroomd.

^r Begroting 2019 na de derde wijziging.

5.4 Balans

Tabel 5.5 – Balans Rekenkamer Metropool Amsterdam

Activa (in €)	31-12-2019	31-12-2018	Passiva (in €)	31-12-2019	31-12-2018
Vaste activa			Eigen vermogen		
Materiële vaste activa			Algemene reserve	209.002	275.247
• huisvesting	165.000	192.500	Bestemmingsreserves	215.000	192.500
• ICT	69.500	2.888	Nog te bestemmen resultaat	3.197	35.791
Vlottende activa			Vaste schulden		
Vorderingen	80.421	39.046	Kapitaalschuld	-	-
Liquide middelen	-	-	Vlottende passiva		
Overlopende activa	440.615	512.902	Overige overlopende passiva	328.337	243.798
Totaal	755.536	747.336	Totaal	755.536	747.336

5.5 Toelichting op de balans per 31 december 2019

Activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde per 1-1-2019	Investerings 2019	Afschrijving in boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2019	Afschrijving (lineair)
Investerings tot een bedrag van € 10.000 worden niet geactiveerd, maar als last genomen in het jaar van aanschaf. (in €)					
Initiële verbouwings- en inrichtingskosten 2015	175.000	0	25.000	150.000	10 jaar (2016-2025)
Vergaderzaal en bilaterale ruimte 2018	17.500		2.500	15.000	7 jaar (2019-2025)
ICT-investeringen 2019	2.888	66.612	0	69.500	5 jaar (2020-2024)
Totaal	195.388	66.612	27.500	234.500	

De posten uit het overzicht worden hierna postgewijs toegelicht.

- **Initiële verbouwings- en inrichtingskosten Weesperstraat 105A € 150.000**

De oorspronkelijke investering in de nieuwe huisvestinglocatie, Weesperstraat 105A, zesde verdieping, bedroeg € 250.000. De betreffende huisvesting is begin 2016 in gebruik genomen. Overeenkomstig de duur van het huurcontract wordt deze investering in 10 jaar (lineair) afgeschreven. De dekking van de jaarlijkse afschrijvingskosten vindt plaats vanuit de reserve huisvesting.

- **Vergaderzaal en bilaterale gespreksruimte € 15.000**

Door een herinrichting van het kantoor is in 2018 een extra vergaderruimte gecreëerd. Tevens is door het aanbrengen van glazen deur een werkruimte omgezet in een bilaterale overlegplek. De investeringskosten zijn geactiveerd en zullen in 7 jaar (resterende looptijd huurcontract) worden afgeschreven. De jaarlijkse afschrijvingskosten zullen worden gedekt uit de reserve huisvesting.

- **ICT-investeringen € 69.500**

Voor het vergroten van de effectiviteit van het onderzoeksproces en de bedrijfsvoering is in 2018 een start gemaakt met de aanleg van een eigen ICT-infrastructuur. De daarmee samenhangende investeringen in hard- en software worden overeenkomstig de richtlijnen geactiveerd. Het totale investeringsbedrag bedroeg € 60.000. Tevens is het onderzoeksondersteuningsprogramma Nvivo aangeschaft. Deze kosten daarvan bedroegen € 9.500. In oktober 2019 is het netwerk in gebruik genomen. De ICT-investeringen worden in 5 jaar afgeschreven.

Vorderingen € 80.421

De btw die de gemeenschappelijke regeling heeft betaald, kunnen we bij het btw-compensatiefonds van het Rijk verrekenen. Dit loopt via de aangiften van de deelnemende gemeenten. Om die reden is van Amsterdam € 73.152 van Zaanstad € 7.248 te vorderen.

Overlopende activa € 440.615

Rekening-couranthouding met de gemeente Amsterdam is per 31 december 2019 € 434.365. Voor een toelichting wordt verwezen naar de post liquide middelen. Daarnaast is onder deze post nog € 6.250 opgenomen vanwege vooruitbetaalde opleidingskosten.

Liquide middelen € 0

We hebben een bankrekening bij de ING onder de naam Rekenkamer Amsterdam. Deze rekening valt onder de overeenkomst van de gemeente Amsterdam met de ING. Het saldo van deze bankrekening bedraagt per 31 december 2019 € 0. Dit is een gevolg van de verplichting tot schatkistbankkieren bij de rijksoverheid. Evenals gemeenten, zijn gemeenschappelijke regelingen verplicht alle liquide middelen daar te stallen. Vanwege deze verplichting roomt de Treasury-afdeling van de gemeente Amsterdam de bankrekening af of zuivert die aan, waardoor het saldo van de bankrekening op € 0 uitkomt. Als gevolg van die mutaties is er met de gemeente Amsterdam een rekening-courantverhouding ontstaan. Deze post is verantwoord onder Overlopende activa.

PASSIVA**Eigen vermogen**

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en een bestemmingsreserve.

In het hierna volgende overzicht is het verloop van de reserves gespecificeerd.

Tabel 5.7 – Overzicht van verloop reserves

Reserves (in €)	31-12-2018 vóór resultaat- bestemming	Resultaat- bestemming 2018	1-1-2019 na resultaat- bestemming	Onttrekking/ toevoeging 2019	31-12-2019 vóór resultaat- bestemming
Algemene reserve	275.246	35.791/ -50.000	261.037	-52.025	209.012
Bestemmingsreserve					
• Huisvesting	192.500		192.500	-27.500	165.000
• ICT		50.000	50.000		50.000
Totaal reserves	467.746	35.791	503.537	-79.525	424.012

- **Algemene reserve**

De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van schommelingen in de uitgaven voor onderzoek. Indien er in de toekomst vanwege extra onderzoeksinspanningen meer kosten worden gemaakt dan de ontvangen jaarlijkse bijdragen, wordt het tekort uit deze reserve gedekt. Voor het opvangen van schommelingen in de uitgaven streven we ernaar om een algemene reserve aan te houden van maximaal 15% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen. De reserve per 31 december 2019 vóór resultaatbestemming bedraagt € 209.012. Dit is circa 10,1% van de te ontvangen jaarlijkse bijdragen.

- **Reserve Huisvesting**

Per 4 januari 2016 is de nieuwe locatie Weesperstraat 105A, zesde verdieping, in gebruik genomen. Om de (her-)inrichtings-, verbouwings- en overige daarmee samenhangende kosten met eigen middelen te kunnen realiseren, is een specifieke bestemmingsreserve gevormd. In 2019 is, in overeenstemming met het afschrijvingsplan, voor de vierde keer € 25.000 aan deze reserve onttrokken. Daarnaast is € 2.500 afgeschreven vanwege een in 2018 gedane investering van € 17.500 voor het creëren van een extra vergaderzaal en een bilaterale gespreksruimte.

Nog te bestemmen resultaat

In 2019 is een financieel resultaat, na mutaties in de reserves, gerealiseerd van € 3.197. Voor een toelichting op het Nog te bestemmen resultaat wordt korthedshalve verwezen naar het onderdeel Resultaatbestemming zoals die is opgenomen onder Overige gegevens van de jaarrekening.

Overlopende passiva

Deze post heeft betrekking op kosten die per 31 december 2019 nog moesten worden betaald maar wel betrekking hebben op het boekjaar 2019. Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Nog aan Amsterdam te betalen loonkosten november en december 2019	€	267.245
Nog te betalen kosten voormalig personeel	€	10.155
Nog in rekening te brengen OZB-belasting 2015 tot en met 2019 (schatting)	€	11.000
Nog te betalen kosten OIS inzake onderzoek Gemengde stad	€	17.365
Overige nog te betalen inkoopfacturen aan derden	€	<u>22.572</u>
Totaal	€	328.337

5.6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De belangrijke financiële verplichtingen waaraan we zijn gebonden en die niet in de balans zijn opgenomen, zijn als volgt toe te lichten.

Huurcontracten

De rekenkamer huurt vanaf 15 september 2015 kantoorruimte op de zesde verdieping van de Weesperstraat (105A). De huursom bedraagt € 132.000 op jaarbasis (exclusief servicekosten). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Het huurcontract loopt tot 14 september 2025.

Accountantskosten

De accountantskosten 2019 voor de controle van de jaarrekening bedragen circa € 7.000 exclusief btw. Overeenkomstig de verantwoordingssystematiek van de gemeente Amsterdam worden deze kosten verantwoord in het jaar van betaling.

Vakantiedagen

Aan de vakantiedagen die eind 2019 nog niet zijn opgenomen, is een waarde toe te kennen van bijna € 67.000.

Overig*Wachtgeldverplichtingen*

We hebben ultimo 2019 geen WW- of andersoortige verplichtingen jegens (ex-)medewerkers. Wel is er op de balans een post van € 10.155 opgenomen als nog te betalen aan de gemeente Amsterdam voor een voormalig medewerker van de rekenkamer. Dit betreft een nog te verrekenen bedrag met de gemeente Amsterdam vanwege door het UWV in rekening gebrachte WW-uitkeringen.

Creditcards en garanties

We beschikken niet over creditcards en hebben geen garanties verstrekt. Wel hebben de directeur/bestuurder en de medewerkers, overeenkomstig de bij de gemeente Amsterdam in 2015 ingevoerde regeling, een NS-Business Card voor het maken van dienstreizen met het openbaar vervoer.

5.7 Gebeurtenissen na balansdatum

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De crisis heeft evenwel geen gevolgen voor de financiële verantwoording 2019. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit vanwege dat er meerjarige afspraken zijn gemaakt over de financiële bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling.

Medewerkers werken in lijn met de landelijke richtlijnen zoveel mogelijk thuis. Dit en de extra zorgtaken waarmee sommige medewerkers vanwege de crisis zijn belast kan ten koste gaan van de productiviteit. Om toch de voor 2020 geprogrammeerde onderzoeken te kunnen uitvoeren, zullen we bezien of daar waar mogelijk de reikwijdte van de onderzoeken kan worden aangepast.

6 Overige gegevens van de jaarrekening

Vaststelling jaarverslag en resultaatbestemming

Op grond van artikel 34 lid 3 van de Wet Gemeenschappelijke regeling dient het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de jaarrekening vast te stellen. De vastgestelde jaarrekening wordt aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten ter kennisname gezonden.

Tevens ontvangt de provincie deze vastgestelde jaarrekening.

Alvorens de directeur / het bestuur van de gemeenschappelijke regeling besluit de jaarrekening vast te stellen, wordt de jaarrekening besproken in het Overlegorgaan RMA, waarin vertegenwoordigers van de gemeenteraden van beide deelnemende gemeenten zitting hebben.

Het bestuur van de RMA heeft het jaarverslag 2019 na bespreking in het Overlegorgaan RMA van 11 mei 2020 vastgesteld. Tevens is daarbij besloten om het resultaat 2019 van € 3.197 toe te voegen aan de algemene reserve.

Toelichting op de toevoeging van € 3.197 aan de algemene reserve

Om schommelingen tussen de jaarlijkse onderzoeksuitgaven te kunnen opvangen is een algemene reserve in het leven geroepen. Indien er in de toekomst een tekort ontstaat vanwege extra onderzoeksinspanningen, kan dat tekort uit deze reserve worden gedekt. Door € 3.197 toe te voegen aan de algemene reserve komt deze uit op circa € 212.000 oftewel circa 10% van de jaarlijkse bijdragen.^s We hebben in overleg met de accountant als richtlijn voor het maximum voor de algemene reserve een percentage vastgesteld van circa 15% van de jaarlijkse gemeentelijke bijdragen. Dit percentage is goedgekeurd door het Overlegorgaan RMA. Als benedengrens hanteren we 10%.

^s De reservemiddelen zijn in formele zin eigendom van de gemeenten, omdat de gemeenschappelijke rekenkamer geen rechtspersoonlijkheid bezit.

Aan het bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Metropool
Amsterdam

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Entrada 303
Postbus 94124
1090 GC Amsterdam

T: +31 (0)20 644 28 40
F: +31 (0)20 646 35 07

amsterdam@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (hierna RMA) te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de RMA op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2019;
2. de balans per 31 december 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de RMA zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 21.426, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1 % en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de relevante vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om RMA in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde afweging dat RMA in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of RMA haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat RMA de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 13 mei 2020

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

was getekend

drs. J.M.A. Drost RA
Partner Audit